

**UCHWAŁA NR XXVI/279/17
RADY POWIATU W WADOWICACH**

z dnia 7 września 2017 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie
Wadowickim na lata 2017-2024**

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r. poz.814, poz.1579, poz.1948, z 2017 r. poz.730, poz.935) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r. poz. 930; poz. 1583, poz. 2174, poz.1948; Dz.U. z 2017 r. poz.777, poz. 1292) **Rada Powiatu w Wadowicach uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2017 -2024”, stanowiącą załącznik do Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XV/108/08 Rady Powiatu w Wadowicach z dnia 28 kwietnia 2008 r. w sprawie zatwierdzenia przez Radę Powiatu Startegii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2008- 2018.

§ 4. Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2017-2024

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	4
1.1	Podstawy prawne strategii	4
1.2	Zgodność ze strategiami europejskimi	5
1.3	Zgodność z dokumentami krajowymi	6
1.4	Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi	8
II.	PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII	9
2.1	Przebieg procesu wypracowania Strategii	9
III.	CHARAKTERYSTYKA POWIATU	11
3.1	Dane terytorialno-administracyjne	11
3.2	Uwarunkowania demograficzne	11
	Struktura wiekowa ludności	12
	Ruch naturalny ludności	13
	Migracje ludności	14
3.3	Edukacja	14
3.4	Opieka zdrowotna	20
3.5	Bezpieczeństwo publiczne	22
3.6	Pomoc społeczna	26
3.7	Usługi opiekuńcze	28
3.8	Formy aktywizacji społecznej	31
3.9	Organizacje pozarządowe działające w obszarze pożytku publicznego	31
IV.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE	33
4.1	Analiza problemów społecznych w Powiecie Wadowickim	37
	Ubóstwo	37
	Bezrobocie	40
	Niepełnosprawność	45
	Starzejące się społeczeństwo	54

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	59
Przemoc domowa i uzależnienia	64
4.2 Analiza SWOT	70
V. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSÓB ICH REALIZACJI.....	77
5.1 Misja i wizja rozwoju społecznego Powiatu Wadowickiego	77
5.2 Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	77
5.3 Cele, wskaźniki i harmonogram realizacji działań.	81
5.4 Programy	92
VI. RAMY FINANSOWE	92
VII. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	94
7.1 System monitorowania Strategii.....	94
7.2 Ewaluacja Strategii	95
SPIS WYKRESÓW.....	96
SPIS TABEL	98

I. WSTĘP

1.1 Podstawy prawne strategii

Opracowanie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zadaniem powiatu wynikającym z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.), zgodnie z którą do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2017-2024 jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 poz. 814 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 poz. 575 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 poz. 2046 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2016, poz. 645 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 poz. 1828 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 poz. 224 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2016 poz. 1518 z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2017, poz. 489);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2016 poz. 1817 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2016 poz. 930 z późn. zm.).

1.2 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1304/2013), który jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach **Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020**.

Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Niniejszy dokument zgodny jest również ze **Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020**. Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

1.3 Zgodność z dokumentami krajowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wadowickiego zgodna jest z następującymi dokumentami strategicznymi:

- **Długookresową Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030**, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków;
- **Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020**, która za jeden z celów stawia sobie rozwój kapitału ludzkiego;
- **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie, specyficznych regionalnych i innych terytorialnych, potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności;
- **Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji**. Celem głównym Programu jest trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (o 1,5 mln osób) oraz wzrost spójności społecznej.

W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży. *Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.*
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. *Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.*
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. *Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem,*

umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego.

4. *Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.*
5. *Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

- Narodową Strategią Integracji Społecznej, której celem jest włączenie Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

1. dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
2. rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
3. modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
4. wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który powstał w celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy i określa szczegółowe działania w zakresie:

- zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
- podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- upowszechniania informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

1.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Działania zaproponowane w Strategii wpisują się w następujące cele dokumentów strategicznych regionalnych i wojewódzkich:

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

W strategii wymieniono następujące cele strategiczne:

- I. Powiat Wadowicki regionem opartym na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców.
- II. Stworzenie kompleksowej oferty spędzania wolnego czasu w Powiecie Wadowickim.
- III. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej i teleinformatycznej jako czynnik sprzyjający integralności i konkurencyjności Powiatu Wadowickiego.
- IV. Poprawa warunków życia mieszkańców terenów wiejskich i utrzymanie w dobrym stanie nieruchomości stanowiących mienie Powiatu Wadowickiego.
- V. Powiat Wadowicki miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i gości.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego Na Lata 2011-2020

Celem głównym strategii jest: *„Efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim”*.

Program Strategiczny „Włączenie Społeczne”

Celem głównym Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” jest: *Zintegrowana polityka społeczna koncentrująca się na wszystkich aktorach życia społecznego w Małopolsce, czerpiąca z ich potencjału, zmierzająca do harmonizacji działań, zapewniająca pożądaną jakość życia w regionie – „Odpowiedzialne Terytorium”*.

Celami strategicznymi Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” są:

- I. Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- II. Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie.
- III. Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.
- IV. Wspieranie integrującej polityki społecznej regionu.

Niniejszy dokument zgodny jest także z:

- *Małopolskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2020 r.*
- *Małopolskim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 r.*
- *Regionalnym Planem Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2014-2020*
- *Małopolskim Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020*
- *Małopolskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020*
- *Wojewódzkim Programem Dotyczącym Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2014 – 2020*

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Powiatu Wadowickiego.

2.1 Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego,
- diagnoza sytuacji społecznej powiatu,
- planowanie działań,
- opracowanie dokumentu.

W celu zastosowania partycypacyjnego modelu opracowania Strategii przeprowadzono 17 marca 2017 r. spotkanie warsztatowe, w którym uczestniczyli przedstawiciele lokalnej administracji samorządowej, policji, OSP i organizacji pozarządowych. Na spotkaniu przeanalizowano następujące zagadnienia:

Diagnoza sytuacji społecznej w powiecie:

- analiza sytuacji społecznej w powiecie w oparciu o opinie przedstawicieli instytucji administracji samorządowej, organizacji społecznych, policji,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,

- formułowanie wizji rozwoju społecznego powiatu.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w powiecie:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w powiecie,
- określenie zasobów społecznych powiatu,
- badanie potrzeb społecznych oraz zakresu ich zaspokojenia.

Formułowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2017-2024 w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju powiatu,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w powiecie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją Strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Starostwo Powiatowe w Wadowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Wadowickim, Komenda Powiatowa Policji w Wadowicach, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach, Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wadowicach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Andrychowie.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

3.1 Dane terytorialno-administracyjne

Powiat Wadowicki położony jest w zachodniej części województwa małopolskiego, na Pogórzu Karpackim. Graniczy z 7 powiatami: oświęcimskim, chrzanowskim, krakowskim ziemskim, myślenickim, suskim (należącymi do województwa małopolskiego) oraz żywieckim i bielskim ziemskim (przynależnymi terytorialnie do województwa śląskiego). W skład powiatu wchodzi 10 gmin: Andrychów, Kalwaria Zebrzydowska, Wadowice, Brzeźnica, Lanckorona, Mucharz, Spytkowice, Stryszów, Tomice i Wieprz. Powierzchnia powiatu wynosi 645 km², co stanowi 4,4 % powierzchni województwa. Siedzibą władz powiatu są Wadowice.

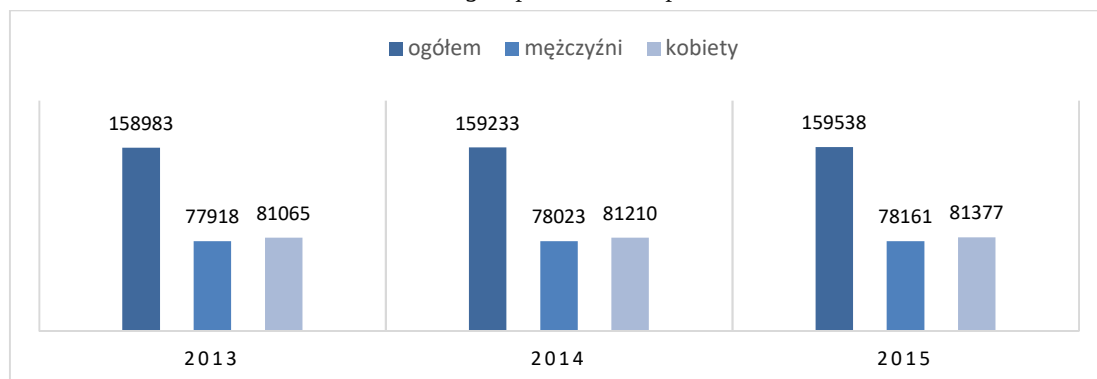
Rysunek 1. Umiejscowienie Powiatu Wadowickiego na tle województwa małopolskiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu. Źródło: www.osp.org.pl

3.2 Uwarunkowania demograficzne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Powiat Wadowicki liczył 159 538 mieszkańców, w tym 78 161 mężczyzn (49%) i 81 377 kobiet (51%), współczynnik feminizacji wynosił 104. Gęstość zaludnienia na terenie Powiatu wynosiła 248 osób/km². Największy odsetek ludności – 28% zamieszkiwał w gminie Andrychów. Gminą o najniższej

liczbie mieszkańców była gmina Mucharz – 3%. W latach 2013-2015 populacja ludności Powiatu stale się zwiększała, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Wadowickiego z podziałem na płeć w latach 2013-2015. Źródło: dane GUS.

W poszczególnych gminach liczba ludności w 2015 r. przedstawiała się następująco:

Tabela 1. Liczba ludności na terenie Powiatu Wadowickiego, z podziałem na gminy w roku 2015. Źródło dane GUS.

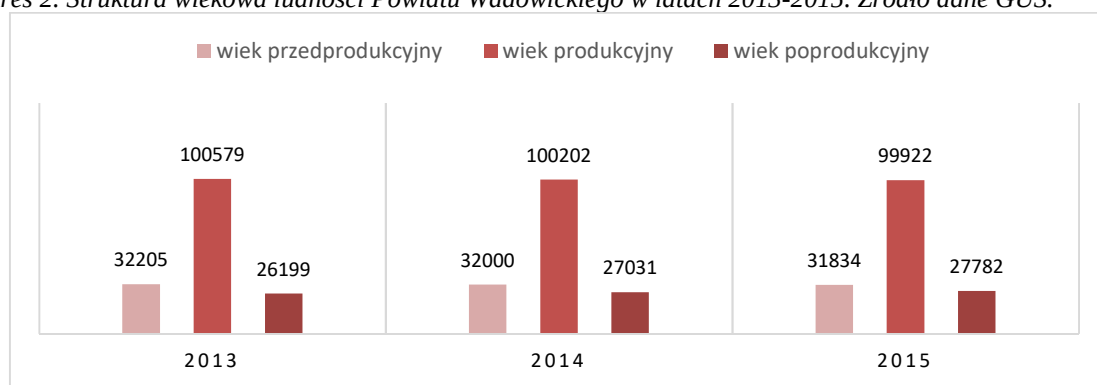
Lp.	Nazwa Gminy	Gęstość zaludnienia	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1.	Andrychów	438	43 957	21 535	22 422
2.	Brzeźnica	153	10 188	4 969	5 219
3.	Kalwaria Zebrzydowska	264	19 897	9 805	10 092
4.	Lanckorona	152	6 148	2 993	3 155
5.	Mucharz	108	4 034	2 019	2 015
6.	Spytkowice	205	10 242	4 984	5 258
7.	Stryśzów	149	6 824	3 359	3 465
8.	Tomice	191	7 930	3 911	4 019
9.	Wadowice	338	38 118	18 414	19 704
10.	Wieprz	164	12 200	6 172	6 028
Razem:			159 538	78 161	81 377

Struktura wiekowa ludności

W 2015 r. Powiat Wadowicki zamieszkiwało 31 834 osób w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 20% ogółu ludności, w wieku produkcyjnym 99 922 osób (63% ogółu ludności) i 27 782 osób w wieku poprodukcyjnym (17% ogółu ludności).

Najwyższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym (22%), a zarazem najniższym wskaźnikiem udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (15%) charakteryzowała się gmina Lanckorona oraz gmina Tomice, podobna struktura występowała w gminie Wieprz - 22% ludności w wieku przedprodukcyjnym, 16% osób w wieku poprodukcyjnym. Najbardziej niekorzystne wartości wskaźników charakteryzowały gminę Wadowice, która posiadała taki sam udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (19%), jak udział ludności w wieku poprodukcyjnym (19%). Najwyższy udział mieszkańców w wieku produkcyjnym występował w gminach Kalwaria Zebrzydowska (64%), Spytkowice (64%) i Stryszów (64%).

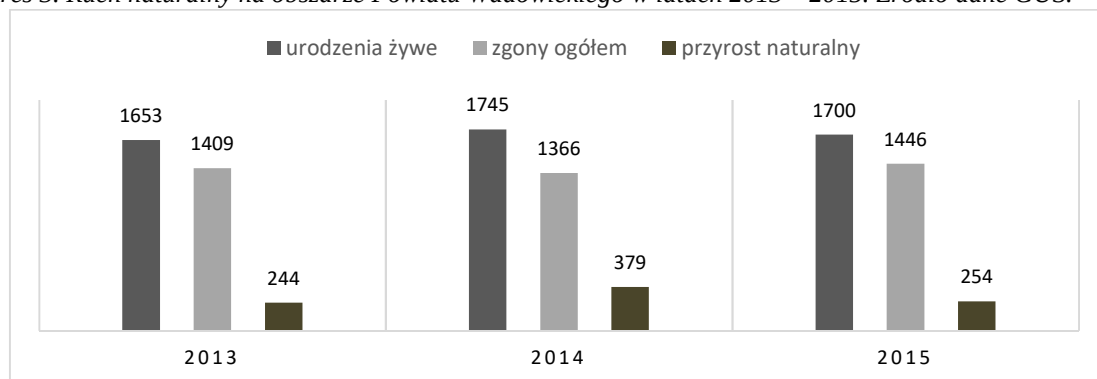
Wykres 2. Struktura wiekowa ludności Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2015. Źródło dane GUS.

Ruch naturalny ludności

Na obszarze Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2015 utrzymywał się dodatni przyrost naturalny i wyniósł odpowiednio: w 2013 roku - 244 osoby, w 2014 roku – 379 osób, w 2015 roku - 254 osoby. Łączny bilans tych lat, to + 877 osób.

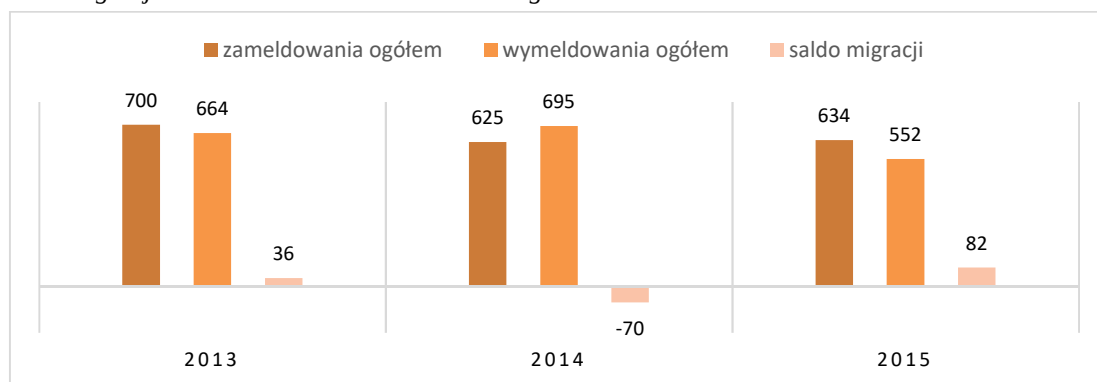
Wykres 3. Ruch naturalny na obszarze Powiatu Wadowickiego w latach 2013 – 2015. Źródło dane GUS.

Migracje ludności

W przypadku salda migracji ogólny bilans dla lat 2013-2015 był dodatni i wyniósł + 48 osób. Sytuację w poszczególnych latach ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Migracje na obszarze Powiatu Wadowickiego w latach 2013 – 2015. Źródło dane GUS.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, w Powiecie Wadowickim odnotowujemy korzystne wskaźniki demograficzne - stały wzrost liczby mieszkańców zarówno poprzez przyrost naturalny, jak i migracje. Podkreślić natomiast należy niekorzystną strukturę wiekową mieszkańców (20%, 63%, 17%).

3.3 Edukacja

W Powiecie Wadowickim funkcjonują przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Do placówek oświatowych prowadzonych przez powiat należą:

Tabela 2. Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Wadowicki w latach 2013-2016. Źródło: Dane Wydziału Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach

Lp.	Szkoła/Placówka		2013	2014	2015	2016
1	Zespół Szkół Nr 1 w Wadowicach	Liczba uczniów	284	260	236	193
		Liczba nauczycieli	30,94	30,74	25,49	25,25
2	Zespół Szkół Nr 2 w Wadowicach	Liczba uczniów	637	623	576	625
		Liczba nauczycieli	55,81	58,14	56,28	56,43
3	Zespół Szkół Nr 3 w Wadowicach	Liczba uczniów	1047	1086	1159	1090
		Liczba nauczycieli	84,66	88,29	89,39	90,59
4	I Liceum	Liczba uczniów	505	524	544	530

	Ogólnokształcące w Wadowicach	Liczba nauczycieli	37,14	39,2	42,65	40,9
5	Zespół Szkół CKU w Radocy	Liczba uczniów	419	390	347	321
		Liczba nauczycieli	42,88	39,91	40,33	37,49
6	Zespół Szkół Nr 1 w Andrychowie	Liczba uczniów	492	536	554	591
		Liczba nauczycieli	50,75	54,6	60,28	58,89
7	Zespół Szkół Nr 2 w Andrychowie	Liczba uczniów	451	425	359	350
		Liczba nauczycieli	35,27	34,97	34,36	33,93
8	Liceum Ogólnokształcące w Andrychowie	Liczba uczniów	615	540	452	399
		Liczba nauczycieli	47,90	40,1	39,54	35,19
9	Zespół Szkół im. KEN w Kalwarii Zebrzydowskiej	Liczba uczniów	503	454	392	350
		Liczba nauczycieli	51,25	48,14	46,39	42,7
10	Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Kalwarii Zebrzydowskiej	Liczba uczniów	498	485	436	403
		Liczba nauczycieli	36,06	35,87	34,96	32,66
11	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kaczynie	Liczba uczniów	102	103	101	102
		Liczba nauczycieli	36,77	37,6	37,83	38,94
12	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kalwarii Zebrzydowskiej	Liczba uczniów	29	32	34	36
		Liczba nauczycieli	24,90	26,67	27,5	29,9
13	Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach	Liczba uczniów	38	53	54	50
		Liczba nauczycieli	12,88	13,05	12,91	14,11
14	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Wadowicach	Liczba uczniów	-	-	-	-
		Liczba nauczycieli	14,80	16	16	16,10
15	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Andrychowie	Liczba uczniów	-	-	-	-
		Liczba nauczycieli	10	10	10	10

W latach 2013-2016 systematycznie spadała liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez powiat. Sytuacja kształtowała się inaczej w przypadku uczniów niepełnosprawnych, których liczba w ciągu ostatnich trzech lat wzrastała.

Tabela 3. Edukacja niepełnosprawnych uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat w latach 2013-2016. Źródło: Dane Wydziału Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach

Lp.	Szkoła/Placówka	2013	2014	2015	2016
1	Zespół Szkół Nr 1 w Wadowicach	2	2	2	3
2	Zespół Szkół Nr 2 w Wadowicach	3	3	2	1
3	Zespół Szkół Nr 3 w Wadowicach	11	14	15	19
4	I Liceum Ogólnokształcące w Wadowicach	1	1	3	5
5	Zespół Szkół CKU w Radoczy	2	2	5	3
6	Zespół Szkół Nr 1 w Andrychowie	6	6	4	5
7	Zespół Szkół Nr 2 w Andrychowie	5	4	5	4
8	Liceum Ogólnokształcące w Andrychowie	8	8	6	9
9	Zespół Szkół im. KEN w Kalwarii Zebrzydowskiej	3	5	6	5
10	Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Kalwarii Zebrzydowskiej	4	6	7	6
11	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kaczynie	102	103	101	102
12	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kalwarii Zebrzydowskiej	29	32	34	36
13	Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach	38	53	54	50

Wadowicka Biblioteka Publiczna

Na mocy porozumienia z Gminą Wadowice, powiat przekazuje corocznie dotację w wysokości 50000 zł Wadowickiej Bibliotece Publicznej, na pokrycie kosztów wynikających z wykonywania przez nią zadań Biblioteki Powiatowej. W latach 2013-2016 powiat współpracował także z innymi gminnymi instytucjami kultury: z Wadowickim Centrum Kultury w Wadowicach oraz Centrum Kultury i Wypoczynku w Andrychowie dofinansowując realizowane przez nie przedsięwzięcia i wydarzenia kulturalne.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne

W Powiecie Wadowickim działalność prowadzą dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne – w Wadowicach i w Andrychowie. Do głównych zadań statutowych poradni należy:

1. Diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży.

2. Wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży.
3. Prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnymi, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz ich rodzin.
4. Pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego.
5. Wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą.
6. Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży.
7. Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom.
8. Współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się, w tym ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I – III szkoły podstawowej.
9. Współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno – terapeutycznych.
10. Współpraca w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
11. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny.
12. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji przedszkola, szkoły lub placówki, w tym udzielanie nauczycielom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno – wychowawczych.
13. Prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli.

Poradnia realizuje swoje zadania poprzez:

- diagnozę,

- konsultację,
- terapię, psychoedukację,
- interwencję w środowisku ucznia,
- działalność profilaktyczną,
- działalność informacyjną.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Andrychowie

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Andrychowie obejmuje swoją działalnością Miasto i Gminę Andrychów oraz Gminę Wieprz. W rejonie poradni pozostaje ok. 13.000 dzieci i młodzieży. Poradnia obejmuje swoją opieką 22 przedszkola, 16 szkół podstawowych, 15 gimnazjów, 3 szkoły ponadgimnazjalne. Pod opieką poradni jest także Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Kaczynie oraz filia Kęty. Corocznie w poradni przyjmowanych jest ok. 1200 dzieci i młodzieży oraz ich rodziców.

Poradnia prócz realizacji podstawowych zadań statutowych prowadzi szereg działań na terenie szkół i przedszkoli, tj.:

- działalność pod kątem rozwiązywania problemów wychowawczych i emocjonalnych u dzieci,
- konsultowanie działań nauczycieli w kierunku osiągnięcia przez dziecko gotowości szkolnej,
- przesiewowe badania dzieci 5-6 letnich pod kątem udzielenia pomocy logopedycznej,
- współpraca z nauczycielami przedszkoli w celu objęcia dzieci pomocą psychologiczno- pedagogiczną od 3 roku życia,
- szkolenia dla nauczycieli i rodziców,
- indywidualne i doraźne konsultacje przypadków trudnych pod kątem motywacji do nauki i utrzymywania dyscypliny na lekcjach,
- zajęcia grupowe socjoterapeutyczne,
- zajęcia profilaktyczne,
- interwencja kryzysowa w szkołach, np. w sytuacjach zagrożenia samobójstwem lub prób samobójczych,
- zajęcia warsztatowe z zakresu orientacji zawodowej dla uczniów gimnazjum, oraz wsparcie pedagogów, nauczycieli i rodziców w zakresie wyboru przez młodzież kierunku kształcenia i zawodu (warsztaty, pogadanki, konsultacje, porady spotkania informacyjne).

Ponadto poradnia oferuje uczniom, rodzicom i nauczycielom:

- sieć współpracy i samokształcenia dla pedagogów szkolnych, logopedów i nauczycieli klas I-III pracujących z dziećmi niepełnosprawnymi,
- grupę wsparcia dla rodziców dzieci z Zespołem Downa i innymi niepełnosprawnościami,
- grupowe zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami mowy,
- zajęcia grupowe dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- grupowe zajęcia logopedyczne i terapeutyczne dla dzieci z głębokimi sprzężonymi zaburzeniami rozwojowymi,
- terapię indywidualną dla młodzieży „Rozwiązywanie problemów okresu dojrzewania ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki zaburzeń odżywiania typu anoreksja i bulimia”,
- indywidualne konsultacje dla rodziców uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych,
- indywidualne zajęcia ogólnie rozwijające dla dzieci z opóźnieniami rozwojowymi,
- terapia indywidualna dla dzieci i młodzieży,
- konsultacje i terapie rodzin,
- konsultacje dla rodziców oraz zajęcia otwarte dla dzieci autystycznych w Ramach Światowych Dni Autyzmu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione dane statystyczne dotyczące liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego dla niepełnosprawnych uczniów oraz opinii wczesnego wspomagania rozwoju.

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju w latach 2012/2013-2015/2016. Źródło dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Andrychowie.

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	93	74	93	82
Liczba orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego	38	51	67	66
Liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	21	18	20	12

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Wadowicach

Poradnia swoją działalnością obejmuje rejon dwóch miast: Wadowic i Kalwarii Zebrzydowskiej oraz 8 gmin: Kalwaria, Stryszów, Lanckorona, Spytkowice, Stryszów, Mucharz, Wadowice, Tomice. W rejonie Poradni znajdują się ogółem 122 placówki , w tym

szkoły/placówki powiatowe – 13. Liczba dzieci/uczniów pozostających pod opieką Poradni – ogółem wynosi 23 364, w tym szkoły powiatowe – 3776.

Poradnia została wskazana przez Małopolskiego Kuratora Oświaty jako uprawniona do wydawania orzeczeń i opinii dla dzieci upośledzonych umysłowo (w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim), niewidomych i słabo widzących, niesłyszących i słabo słyszących, dla dzieci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo, w tym z afazją dla rejonu działania poradni.

Poradnia posiada szeroką ofertę skierowaną do uczniów, rodziców i nauczycieli:

- programy psycho – edukacyjne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży (realizowane na terenie szkół/placówek),
- spotkania edukacyjne dla rodziców i nauczycieli (na terenie poradni oraz szkół i placówek),
- zajęcia terapeutyczne (indywidualne i grupowe),
- dzień bezpłatnych diagnoz logopedycznych (w marcu każdego roku),
- spotkania dla pedagogów szkolnych.

W tabeli poniżej zostały przedstawione dane statystyczne dotyczące liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego dla niepełnosprawnych uczniów oraz potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych w latach 2013-2016. Źródło dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	134	117	128	166
Liczba orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego	9	18	13	14
Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze	10	8	4	3

Z danych Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Wadowicach wynika, że wzrasta liczba uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego.

3.4 Opieka zdrowotna

Wykaz świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zakresy zadań realizowanych w ramach tych świadczeń określają przepisy rozporządzeń

Ministra Zdrowia. Usługi w zakresie ochrony zdrowia w Powiecie Wadowickim prowadzą następujące placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej:

- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Spytkowicach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Medyczne Warmuz",
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej For Med,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pielęgniarstwo Środowiskowe Chocznia,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Przy Basenie" Spółka z o.o.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vena-Andrychów" Spółka z o.o.,
- NOWA-MED Spółka z o. o.,
- N.Z.O.Z. Ośrodek Zdrowia w Paszkówce,
- Opieka nad Matką i Dzieckiem Spółka Jawna, Małgorzata Baran, Katarzyna Bucała, Renata Stanek,
- Pielęgniarstwo Środowiskowo-Rodzinne "ZDROWIE" Taraska i Lupa Spółka Jawna,
- Położnictwo Środowiskowo-Rodzinne "Nowe Życie" Lidia Bizoń, Katarzyna Pająk, Agnieszka Belak Spółka Jawna,
- Przychodnia Lekarska Kossowa,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego MAR-MED Dr med. Marek Basista,
- Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Lanckoronie,
- Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Izdebniku,
- "Puls Adam i Beata Rauk Spółka Jawna",
- "Rodzina" H. Kęcka, D. Kopytyńska Spółka Jawna,
- Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stryszowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kalwarii Zebrzydowskiej,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mucharzu,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wieprzu,
- Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej "ESKULAP" s.c.
- Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. "DUO-MED".

Powiatową placówką służby zdrowia o statusie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej jest Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach, który świadczy usługi w zakresie leczenia zamkniętego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, podstawowej opieki zdrowotnej, rehabilitacji leczniczej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, profilaktycznych programów zdrowotnych, transportu sanitarnego POZ oraz ratownictwa medycznego. Udziela również świadczeń w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej na obszarze gmin: Wadowice, Tomice, Spytkowice, Mucharz.

W skład ZZOZ w Wadowicach wchodzi:

- Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Wadowicach,
- Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna w Wadowicach,
- Dział Pomocy Doraźnej i Transportu Sanitarnego w Wadowicach,
- Dział Rehabilitacji Medycznej w Wadowicach,
- Pracownia RTG w Wadowicach,
- Centralne Laboratorium w Wadowicach.

3.5 Bezpieczeństwo publiczne

Komenda Powiatowa Policji w Wadowicach podejmuje szereg wielokierunkowych działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Wadowickiego.

W zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym oprócz rutynowych działań funkcjonariuszy podejmowane są działania ukierunkowane na ograniczanie niewłaściwych zachowań uczestników ruchu drogowego. W szkołach realizowane są spotkania profilaktyczne, podczas których przekazywane są informacje na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Policja uczestniczy w organizowanych przez dyrektorów szkół podstawowych egzaminach na kartę rowerową. Organizowane są turnieje wiedzy o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. Prowadzone są następujące działania profilaktyczne:

- „Jabłko – cytryna”,
- „Bezpieczna droga do szkoły”,
- „Odblaskowa szkoła”, turnieje wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego.

W zakresie ograniczania przestępczości kryminalnej policjanci wykonują ustawowe czynności wobec sprawców przestępstw. Prowadzone są działania informacyjne oraz profilaktyczne mające na celu uświadamiania społeczeństwa o zagrożeniach:

- Rzecznik KPP Wadowice utrzymuje stały kontakt z lokalnymi mediami;
- Strona internetowa KPP Wadowice na bieżąco podlega aktualizacji;
- „Bezpieczny Senior” – realizacja programu profilaktycznego;
- za pośrednictwem parafii oraz w formie plakatów i ulotek przekazywane są bieżące informacje na temat lokalnie występujących zagrożeń;
- organizowane są spotkania ze społeczeństwem w ramach tzw. „Debat społecznych”;
- dzielnicowi w ramach codziennej służby spotykają się z przedstawicielami lokalnych społeczności informując o zagrożeniach;

- prowadzona jest edukacja społeczności lokalnej na temat zagrożeń w ramach festynów, lokalnych oraz ogólnopolskich akcji profilaktycznych.

Od września 2016 wprowadzona została „Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa”, jako narzędzie informatyczne służące do przekazywania informacji o ujawnianych zagrożeniach występujących w okolicy. Zawiera ona również informacje pochodzące z baz policyjnych dotyczących zagrożeń najbardziej uciążliwych społecznie.

W zakresie ograniczania przestępczości wśród osób nieletnich i przeciwdziałania demoralizacji, oprócz wykonywania ustawowych czynności, prowadzone są spotkania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli szkół wszystkich szczebli, ukierunkowane na następującą problematykę:

- rola i zadania Policji;
- odpowiedzialność prawna nieletnich;
- agresja i przemoc rówieśnicza – odpowiedzialność prawna;
- uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze i inne) – odpowiedzialność prawna;
- „Zagrożenia w sieci – profilaktyka reagowanie” – realizacja programu profilaktycznego;
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym;
- „Kibice i doping tak – pseudokibice i agresja nie” – realizacja programu profilaktycznego;
- podstawowe informacje dotyczące zagrożeń terrorystycznych oraz problematyki handlu ludźmi;
- władza rodzicielska – prawa i obowiązki;
- zjawisko przemocy w rodzinie.

W zakresie ograniczania przemocy w rodzinach podejmowane są czynności ustawowe wobec sprawców przestępstw przeciwko rodzinie. Dzielnicowi czynnie uczestniczą w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

W zakresie ogólnie pojętego bezpieczeństwa prowadzone są działania w okresach szczególnego nasilenia różnego typu zagrożeń, np. w ramach akcji „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje”. Policja współpracuje z lokalnymi instytucjami i organizacjami oraz angażuje się w podejmowane przez nie inicjatywy mające na celu poprawę bezpieczeństwa lokalnego społeczeństwa. Corocznie organizowany jest turniej dla uczniów szkół gimnazjalnych promujący pomoc przedmedyczną pod nazwą: „I Ty możesz zostać ratownikiem”. Turniej ten jest objęty patronatem Starosty Powiatu Wadowickiego.

Od 2005 roku na terenie powiatu w szkołach realizowany jest projekt Zintegrowanej Polityki Bezpieczeństwa. Projekt wzorowany jest na bazie doświadczeń policji holenderskiej. Jego głównym założeniem jest budowanie lokalnie środowisk, które chcą pracować na rzecz poprawy bezpieczeństwa oraz poczucia bezpieczeństwa. W chwili obecnej w Powiecie Wadowickim siedemnaście szkół posiada certyfikat Szkoły Promującej Bezpieczeństwo. Są to: Gimnazjum nr 1 w Andrychowie, Gimnazjum nr 2 w Andrychowie, ZSP nr 1 w Wadowicach, ZSP nr 3 w Wadowicach, ZSS w Sułkowicach Bołecinie, Gimnazjum w Tomicach, SP nr 2 w Andrychowie, ZSP w Wysokiej, ZSS w Inwałdzie, ZS nr 1 w Choczni, ZS nr 2 w Choczni, ZS nr 1 w Wadowicach, ZS nr 3 w Wadowicach, ZSiPO w Kalwarii Zebrzydowskiej, SP w Woźnikach, ZSP we Frydrychowicach oraz ZSS w Roczynach. Trzy spośród ww. szkół posiadają tytuł „Lidera Projektu”, tj. Gimnazjum nr 1 i 2 w Andrychowie oraz ZSP nr 3 w Wadowicach. W 2016 r. kolejne trzy szkoły przystąpiły do projektu: Szkoła Podstawowa w Sosnowicach, Szkoła Podstawowa w Marcyporebie oraz Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 2 w Wieprzu.

Tabela poniżej zawiera liczbę stwierdzonych przestępstw według typów w latach 2013-2016.

Tabela 6. Liczba stwierdzonych przestępstw według typów w latach 2013-2016. Źródło: KPP w Wadowicach.

Wybrane kategorie przestępstw	2013	2014	2015	2016
Kradzież	422	340	250	189
Kradzież z włamaniem	367	243	258	150
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	24	15	16	19
Uszkodzenie mienia	155	121	93	98
Oszustwo / w tym oszustwa internetowe /	644	472	535	305
Przywłaszczenie	27	40	23	31
Groźba karalna	121	146	119	77
Niestosowanie się do zakazu sądowego	35	29	48	29
Nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	294	267	250	210
Uszkodzenie ciała	29	35	23	23
Pobicie, bójka	19	19	9	6
P-twa narkotykowe	121	142	145	163
Wybrane kategorie wykroczeń	2013	2014	2015	2016
Nietrzeźwy kierujący rowerem	0	53	193	201

Na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, iż maleje liczba przestępstw, wyjątek stanowią przestępstwa narkotykowe.

Za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu odpowiada również Państwowa Straż Pożarna wyposażona w specjalistyczny sprzęt, przeznaczony do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

W latach 2013-2016 w strukturze Państwowej Straży Pożarnej funkcjonowały dwie jednostki ratowniczo-gaśnicze:

- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Andrychowie.
- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Wadowicach.

Tabela 7. Liczba i rodzaj interwencji Państwowej Straży Pożarnej na terenie Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło KPPSP w Wadowicach.

Rodzaj interwencji	2013	2014	2015	2016
Pożar	364	586	566	462
Miejscowe zagrożenie	1362	1533	1870	1280
Alarm fałszywy	96	104	71	73

Z danych Państwowej Straży Pożarnej wynika, iż w ciągu ostatnich trzech lat spada ilość pożarów oraz miejscowych zagrożeń.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej podejmuje szereg działań propagujących wiedzę na temat zagrożeń i profilaktyki bezpieczeństwa pożarowego. Realizuje kampanie społeczne:

- „Czad i ogień – obudź czujność”,
- „Nie wypalaj traw”,
- „Kręci mnie bezpieczeństwo”.

Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze uczestniczą w działaniach promujących Państwową Straż Pożarną, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz lokalnej społeczności:

- „Bezpieczne zimowisko – otwarte strażnice”, podczas akcji dzieci mogą zwiedzić strażnice i zapoznać się z działalnością PSP,
- „Dni Ochrony Przeciwożarowej – otwarte strażnice”, akcja ma na celu popularyzację pożarnictwa wśród społeczeństwa,
- „Bezpieczne wakacje”, udział jednostek PSP w festynach, piknikach, pokazach, imprezach plenerowych,
- „25 lat PSP. Profesjonalni. Sprawni. Pomocni”, gdzie propagowano wiedzę na temat ochrony przeciwpożarowej,

- „Bezpieczny Dom”, program edukacyjny dotyczący bezpiecznego zachowania szczególnie w sytuacji powstałego zagrożenia przeciwpożarowego.

Strażacy JGR na wniosek właścicieli i zarządców budynków biorą też udział w praktycznych sprawdzeniach warunków i organizacji ewakuacji.

3.6 Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2016 poz. 930 z późn. zm.), pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład Powiatu Wadowickiego wykonuje dziesięć Ośrodków Pomocy Społecznej:

- OPS Andrychów
- GOPS Brzeźnica
- MGOPS Kalwaria Zebrzydowska
- GOPS Lanckorona
- GOPS Mucharz
- GOPS Spytkowice
- GOPS Stryszów
- GOPS Tomice
- MOPS Wadowice
- GOPS Wieprz

Zadania własne Powiatu z zakresu pomocy społecznej, jak również administracji rządowej oraz zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zadania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych i inne zadania wynikające z przepisów i potrzeb środowiska lokalnego, realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Zadania z zakresu polityki społecznej realizowane przez Powiat

Art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie Powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814 z późn. zm.) zawiera katalog zadań publicznych o charakterze ponadgminnym realizowanych przez Powiat. Są to zadania z zakresu: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Wśród zadań Powiatu z zakresu pomocy społecznej wymienionych w art. 19 i 20 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2016 r. poz. 930) do najważniejszych zadań własnych Powiatu należy:

- opracowanie i realizacja Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia

12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;

- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat należy:

- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

3.7 Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Usługi opiekuńcze świadczone są przede wszystkim w postaci usług opiekunek zatrudnionych przez GOPS/MOPS, w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy, lub w ośrodkach wsparcia. Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Wadowickiego funkcjonuje pięć Domów Pomocy Społecznej o różnych profilach. Wszystkie Domy w powiecie posiadają wymagane standardy i zezwolenia Wojewody na ich prowadzenie. Każda z placówek sprawuje całodobową, profesjonalną opiekę. Domy świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Zapewniają możliwość korzystania ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, uwzględniając wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. W każdym z Domów pracownicy czynią starania, aby wszystkim pensjonariuszom stworzyć i zapewnić warunki życia jak najbardziej zbliżone do domowych. W Domach Pomocy Społecznej do dyspozycji mieszkańców przeznaczone są jedno-, dwu-, trzy- i czteroosobowe pokoje, podręczne kuchenki i pralnie, łazienki przystosowane do użytkowania przez osoby niepełnosprawne oraz świetlice. Bezpośrednią opiekę nad mieszkańcami sprawuje wykwalifikowana kadra terapeutów, pielęgniarek, opiekunów oraz pracowników socjalnych. W Domach utrzymany jest odpowiedni wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołów terapeutyczno - opiekuńczych gwarantujący wysoki standard usług.

1. Dom Pomocy Społecznej w Wadowicach, ul. Parkowa 1

Decyzja Wojewody Małopolskiego Nr 39/z/2007 z dnia 19.06.2007r., zezwolenie na czas nieokreślony. Profil: dla osób w podeszłym wieku.

Tabela 8. Dom Pomocy Społecznej w Wadowicach (dane na dzień 31 grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	5	7	6	1
Liczba miejsc statutowych	92	92	92	92
Liczba osób przebywających w domu	87	85	86	91

2. Dom Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach, ul. Pułaskiego 5

Decyzja Wojewody Małopolskiego Nr 38/z/2007 z dnia 19.06.2007r., zezwolenie na czas nieokreślony. Profil: dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Tabela 9. Dom Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	0	1	0	0
Liczba miejsc statutowych	114	114	114	114
Liczba osób przebywających w domu	114	113	114	114

3. Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Izdebniku, Izdebnik 3

Decyzja Wojewody Małopolskiego Nr 42/2009 z dnia 28.12.2009r., zezwolenie na czas nieokreślony. Profil: dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela 10. Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Izdebniku (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	0	1	5	3
Liczba miejsc statutowych	84	84	84	84
Liczba osób przebywających w domu	86	83	79	81

4. Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska w Wadowicach, ul. Lwowska 31

Decyzja Wojewody Małopolskiego Nr 16/2012 z dnia 17.01.2013r. (zmieniona decyzją z dnia 23.10.2013r., znak WP-III.9423.17.2013) zezwolenie na czas nieokreślony. Profil: dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela 11. Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska w Wadowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	6	2	2	2
Liczba miejsc statutowych	70	70	70	70
Liczba osób przebywających w domu	64	68	68	68

5. Dom Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów w Zebrzydowicach, Zebrzydowice 1

Decyzja Wojewody Małopolskiego Nr 9/z/2007 z dnia 07.02.2007r. (zmieniona decyzją z dnia 04.11.2009r., Nr 38/2009), zezwolenie na czas nieokreślony. Profil: dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Tabela 12.Dom Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów w Zebrzydowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	0	0	0	0
Liczba miejsc statutowych	67	67	67	67
Liczba osób przebywających w domu	67	68	68	68

3.8 Formy aktywizacji społecznej

Na terenie Powiatu aktywizacja osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, które wymagają odzyskania lub zwiększenia zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, prowadzona jest przez Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, WTZ, Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach wraz z Filią w Andrychowie, Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Bezrobotnym i Ich Rodzinom „Nadzieja”. Realizowane formy aktywizacji, to m.in:

- kursy zawodowe,
- szkolenia,
- treningi kompetencji i umiejętności społecznych,
- warsztaty motywacyjne,
- staże zawodowe,
- aktywizacja edukacyjna – zajęcia w ramach kursów doskonalących, dostosowane do indywidualnych potrzeb, mające na celu przygotowanie zawodowe,
- prace społecznie użyteczne,
- poradnictwo psychologiczne i terapia psychologiczna,
- indywidualne doradztwo zawodowe.

3.9 Organizacje pozarządowe działające w obszarze pożytku publicznego

Na terenie Powiatu Wadowickiego zarejestrowanych jest ok 460 organizacji pozarządowych, z czego 41 posiada status OPP.¹ Organizacje pozarządowe stanowią zasoby

¹ <http://powiat.wadowice.pl/Organizacje-pozytku-publicznego>

społeczne Powiatu są partnerami instytucji w działaniach na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców.

Organizacje, które współpracują z PCPR i realizowały w 2016 roku zadania publiczne zlecone z zakresu pomocy społecznej i działalności na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. Fundacja na Rzecz Osób Potrzebujących „Zapałka”

Fundacja na Rzecz Osób Potrzebujących „Zapałka” zajmuje się głównie świadczeniem pomocy osobom chorym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i osób niepełnosprawnych z terenu województwa małopolskiego, poprzez świadczenie różnego rodzaju form rehabilitacji oraz terapii zajęciowej.

2. Fundacja „Promyczek”

Głównym celem, utworzonej w październiku 2012 roku, Fundacji jest organizowanie i niesienie pomocy medycznej, edukacyjnej, społecznej i wychowawczej dzieciom zagrożonym niepełnosprawnością i niepełnosprawnym oraz ich rodzinom w ramach działalności pożytku publicznego. Wysokiej klasy specjaliści zajmują się diagnozowaniem zaburzeń w rozwoju oraz prowadzeniem zajęć terapeutycznych dla niemowląt, dzieci i młodzieży, głównie z Powiatu Wadowickiego, oświęcimskiego oraz suskiego.

3. TPD –Koło Dzieci Niepełnosprawnych

Zarząd Koła Dzieci Niepełnosprawnych przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci w Wadowicach wychodząc naprzeciw potrzebom dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzin od 1999 roku prowadzi rehabilitację, rewalidację i zajęcia świetlicowe w grupach wiekowych, w ramach działalności statutowej Koła. W zajęciach w Świetlicy Integracyjnej biorą udział dzieci i młodzież o różnym stopniu niepełnosprawności wraz ze swymi zdrowymi rówieśnikami, co mobilizuje do zdobywania nowych umiejętności i zwiększonego wysiłku oraz uczy tolerancji.

4. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii „Adiutare”

Stowarzyszenie powstało w 2005 roku za sprawą osób chorujących psychicznie, ich rodzin oraz ludzi aktywnie działających w sektorze pomocy społecznej. Stowarzyszenie gromadzi wszystkich, którzy swoją pracą wspierają osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich.

5. Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Dać Szansę”

Głównym celem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz osób poszkodowanych i wykluczonych, a w szczególności dzieci niepełnosprawnych w zakresie wychowania, edukacji, pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia, poszkodowanym w wypadkach i wymagającym rehabilitacji. Stowarzyszenie prowadzi niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, świetlicę oraz przedszkole dla dzieci niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu wadowickiego ponadto funkcjonują inne liczne stowarzyszenia. Aktualną listę organizacji można uzyskać pod adresem <http://www.powiat.wadowice.pl/Stowarzyszenia-133.html>

W ramach realizacji zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, PCPR w 2016 r. współpracował z następującymi organizacjami:

1. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy,
2. Polski Związek Niewidomych, Okręg Małopolski – Koło Terenowe w Andrychowie,
3. Polski Związek Niewidomych, Okręg Małopolski – Koło Powiatowe w Wadowicach,
4. Parafia pw. Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny w Wadowicach, Wspólnota Wiara i Światło – „Rafałki”.

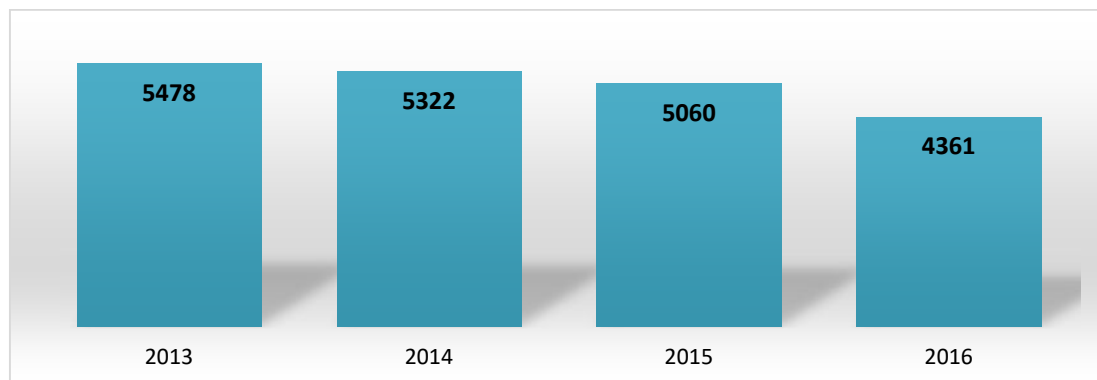
Na terenie powiatu swoje działania prowadzi także Stowarzyszenie im. Doktora Edmunda Wojtyły w Wadowicach. Stowarzyszenie to jest organem założycielskim Domu Pielęgnacyjnego, który świadczy usługi umożliwiające odzyskanie sił i sprawności osobom chorym, niepełnosprawnym oraz ofiarom wypadków.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE

Celem diagnozy jest przeanalizowanie najistotniejszych problemów społecznych występujących w Powiecie Wadowickim, z którymi wiąże się udzielenie wsparcia przez instytucje pomocy i integracji społecznej oraz instytucje rynku pracy.

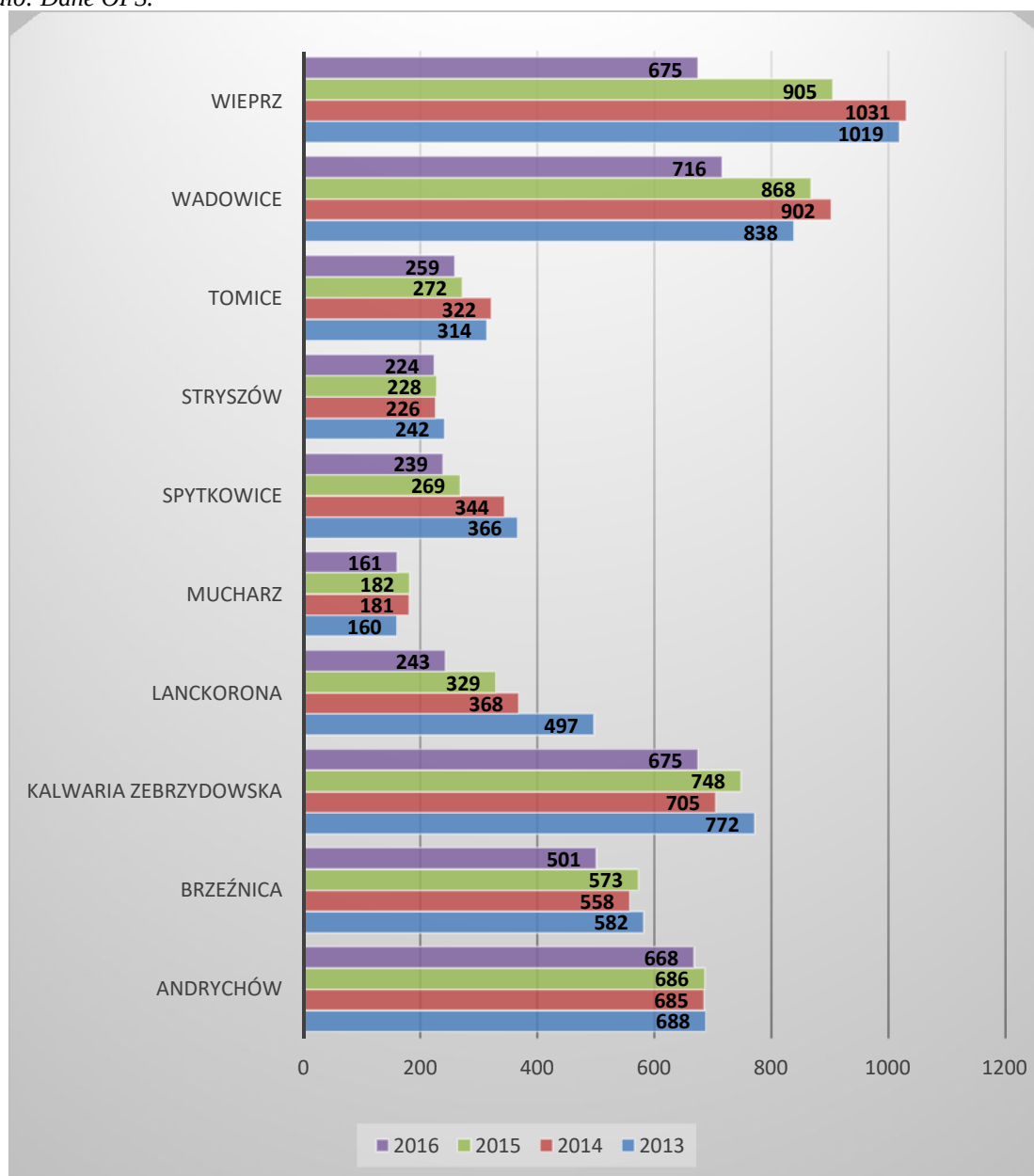
W Powiecie Wadowickim od 4 lat systematycznie spada liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej. W 2016 roku z pomocy społecznej w Powiecie Wadowickim korzystało łącznie 4361 osób, było to o 20% mniej świadczeniobiorców w stosunku do roku 2013.

Wykres 5. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w Powiecie Wadowickim w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

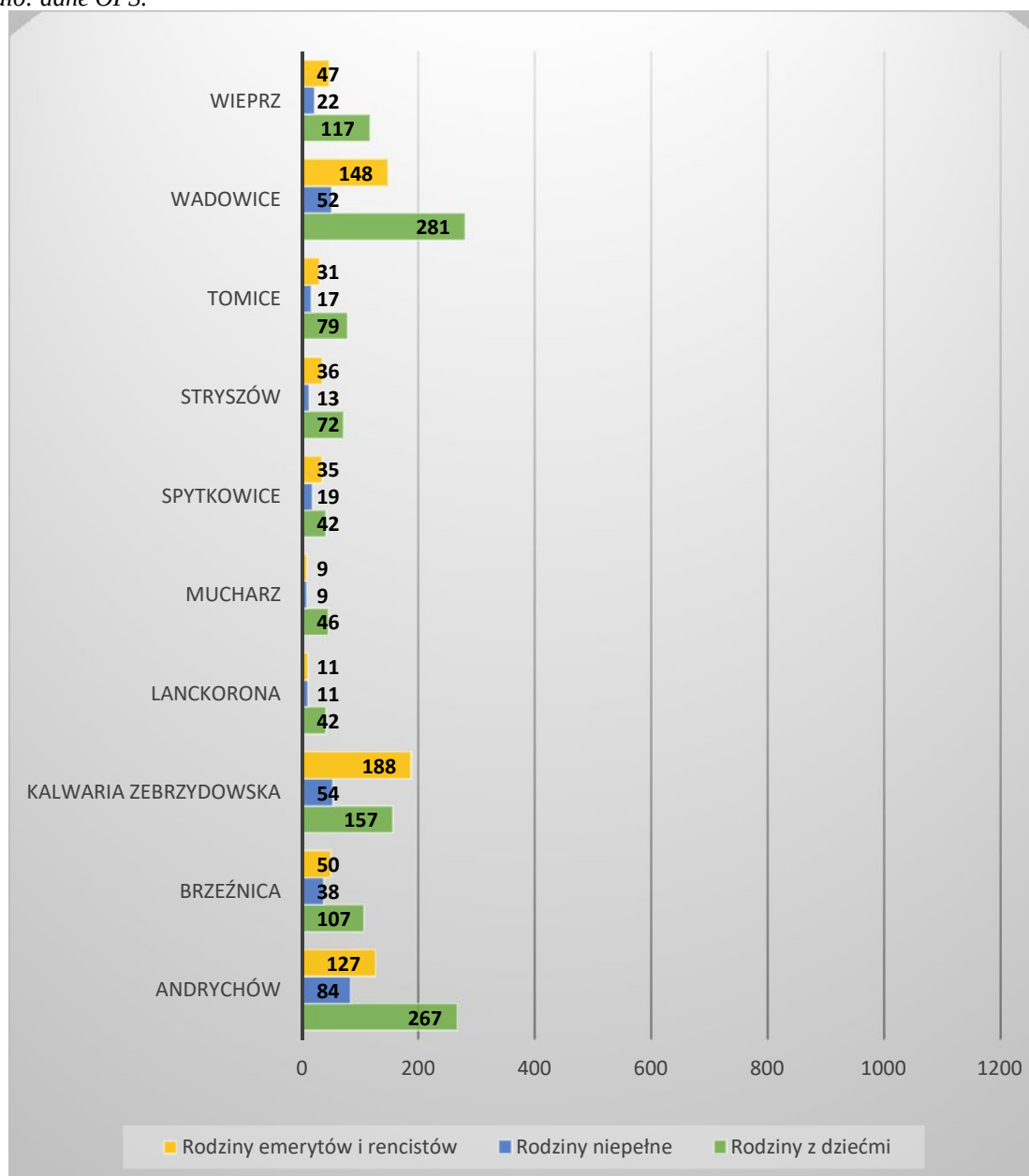
W poszczególnych gminach liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej jest zróżnicowana. W 2016 roku najwięcej osób w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy korzystało z pomocy społecznej w gminach: Wieprz (5,5%), Brzeźnica (4,9%) oraz Lanckorona (4,0%) i Mucharz (4,0%), najmniej świadczeniobiorców pomocy społecznej odnotowano w gminie Andrychów (1,5%) oraz w gminie Wadowice (1,9%). W roku 2016 największy spadek liczby świadczeniobiorców w stosunku do roku 2013 nastąpił w gminie Lanckorona (o 51,1%) oraz w gminie Wieprz (o 33,8%).

Wykres 6. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2013-2016.
Źródło: Dane OPS.

Biorąc pod uwagę typy rodzin, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2016, największym świadczeniobiorcą były rodziny z dziećmi (łącznie 1210 rodzin).

Wykres 7. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2016 roku w poszczególnych gminach.
Źródło: dane OPS.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej są zróżnicowane. Jak wynika z analizy danych, najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, przemoc w rodzinie oraz bezdomność. Powodem przyznania pomocy są także trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego narkomania oraz sieroctwo.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące przyczyn korzystania z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej przez mieszkańców Powiatu Wadowickiego.

Tabela 13. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2016. Źródło: dane OPS.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN			
	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	1965	1879	1770	1659
Sieroctwo	5	1	0	1
Bezdomność	59	83	75	81
Potrzeba ochrony macierzyństwa	482	569	595	484
W tym: Wielodzietność	350	408	463	358
Bezrobocie	1569	1462	1281	1105
Niepełnosprawność	1164	1232	1202	1195
Długotrwała lub ciężka choroba	1212	1234	1321	1356
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	931	863	881	783
W tym: Rodziny niepełne	317	290	281	255
Rodziny wielodzietne	239	179	190	142
Przemoc w rodzinie	101	102	94	96
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
Alkoholizm	382	385	361	355
Narkomania	1	5	3	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	48	42	43	36
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0	0	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	59	70	38	16
Sytuacja kryzysowa	3	52	13	23
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	6	46	0	0

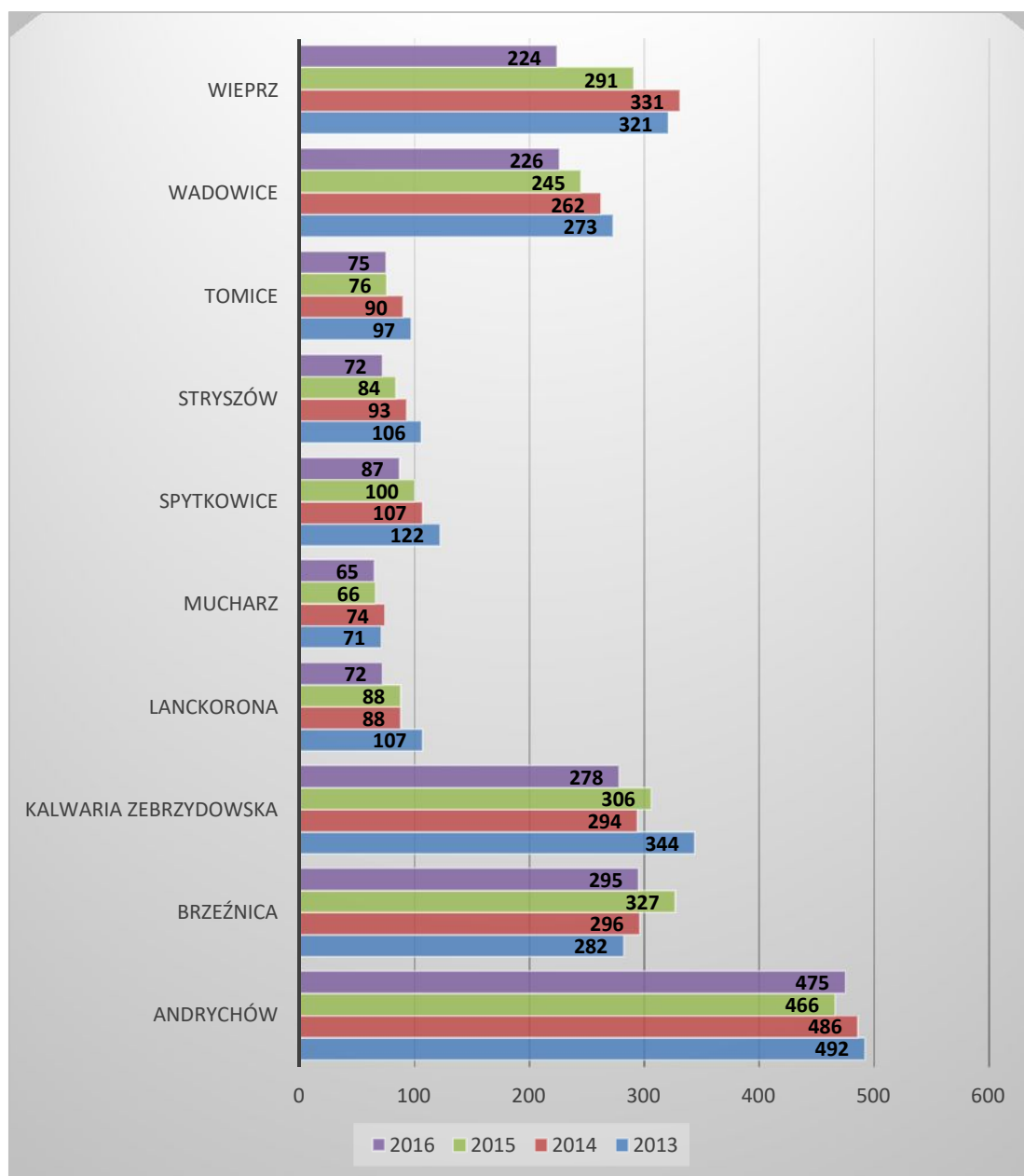
4.1 Analiza problemów społecznych w Powiecie Wadowickim

Ubóstwo

Głównym problemem rodzin objętych pomocą społeczną w Powiecie jest ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan najczęściej uwarunkowany niewystarczającą wysokością dochodów. Zjawiska ubóstwa i bezrobocia są ze sobą ściśle powiązane. Jeśli ktoś przez dłuższy czas pozbawiony jest możliwości zarobkowania, to poziom jego życia znacznie się obniża. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczeniem społecznym. Utrzymujący się stan ubóstwa powoduje niemożność zaspokajania potrzeb biologicznych we własnym zakresie oraz deficyty uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego. Ubóstwo, to również problem niedożywienia, braku wykształcenia i ograniczonego dostępu do usług medycznych (np. stomatologicznych). Problem ubóstwa wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak: choroby, przeludnienie i niski standard mieszkań, brak miejsca zamieszkania, dysfunkcyjność rodzin. Jest także jednym z fundamentalnych przyczyn występowania patologii, tj. przemocy, alkoholizmu, przestępczości.

W latach 2013 – 2016 liczba gospodarstw w Powiecie dotkniętych tym problemem sukcesywnie malała.

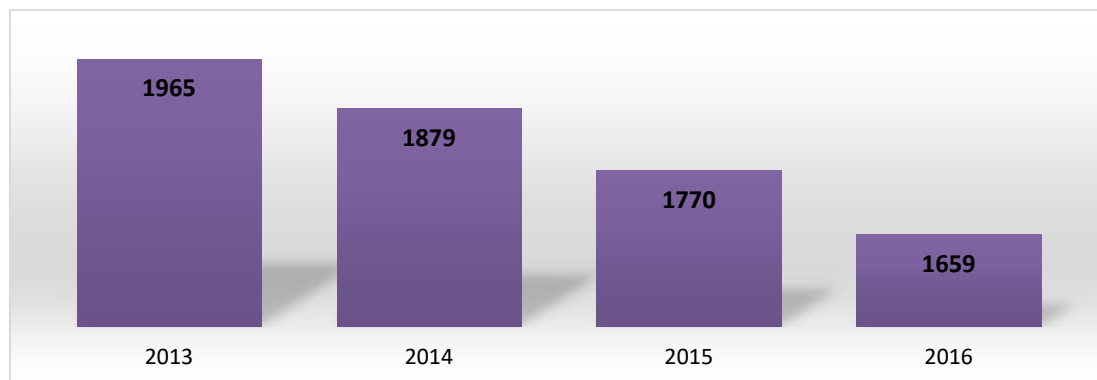
Wykres 8. Liczba gospodarstw dotkniętych problemem ubóstwa w poszczególnych gminach w latach 2013- 2016. Źródło: dane OPS.

Problem ubóstwa dotyka szczególnie mieszkańców gminy Andrychów, gdzie wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej 71% stanowią gospodarstwa domowe dotknięte tym problemem, oraz gminy Brzeźnica - 59%.

Z powodu ubóstwa na terenie Powiatu Wadowickiego w 2016 przyznano 1659 świadczeń, a problem ubóstwa dotyka 38% ogółu świadczeniobiorców pomocy społecznej w Powiecie.

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

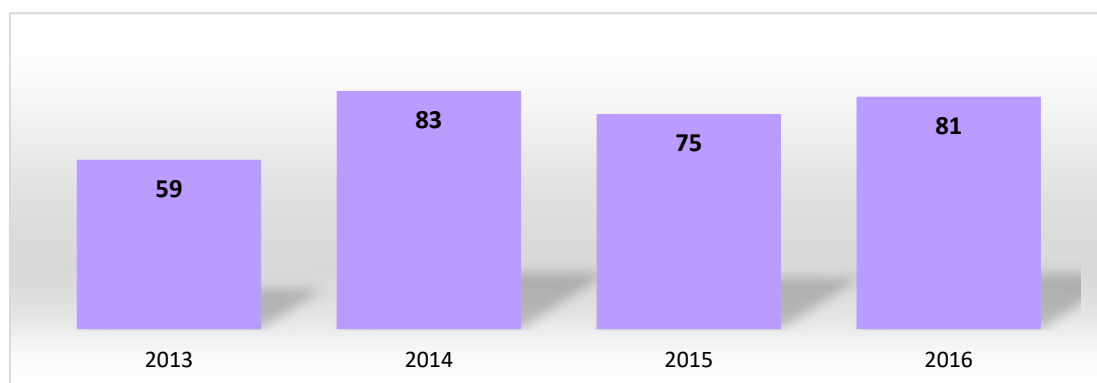
Na przestrzeni lat 2013 - 2016 obserwujemy systematyczny spadek liczby rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki, działania podejmowane w obszarze ograniczania skali ubóstwa, powinny być nadal jednymi z podstawowych zadań polityki społecznej w Powiecie.

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. Zgodnie z art. 6 pkt. 8 ustawy o pomocy społecznej osobą bezdomną jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Problem bezdomności najbardziej dotyka mieszkańców gmin Andrychów i Wadowice. Z powodu bezdomności w 2016 roku w Powiecie z pomocy korzystało 81 świadczeniobiorców.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

W Gminie Andrychów funkcjonowały dwa Domy Wsparcia dla Bezdomnych w Andrychowie, przy ul. Batorego 48 i 52. Od maja 2016 r. działa Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Andrychowie przy ul. Batorego 48 i 52. Schronisko dysponuje 24 miejscami noclegowymi, w wyjątkowych sytuacjach może pomieścić do 30 mężczyzn. Do schroniska kierowane są osoby bezdomne na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez Dyrektora OPS. Pierwszeństwo przy przyjęciu mają bezdomni mężczyźni z terenu gminy Andrychów.

Tabela 14. Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w gminie Andrychów. Źródło: Dane GOPS Andrychów.

	2013	2014	2015	2016
Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem	44	41	38	39

Bezrobocie

Problem bezrobocia wymaga szczególnej uwagi, gdyż jest źródłem degradacji ekonomicznej osób i rodzin, z której wynika wiele innych negatywnych zjawisk (np. ubóstwo, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych itd.). W przypadku każdej osoby długotrwale pozostającej bez pracy, mamy do czynienia z ryzykiem podlegania procesowi wykluczenia społecznego. Wyraża się on izolacją z otoczenia, brakiem zaufania do samego siebie, brakiem środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, stresem i konfliktami w rodzinie, pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego i fizycznego, a w konsekwencji zwiększonymi trudnościami w znalezieniu nowej pracy. Na powstawanie zjawiska bezrobocia składa się wiele przyczyn, należą do nich min.: niedostosowanie podaży pracy do popytu zgłaszanego przez pracodawców, niedostosowany sposób i kierunki kształcenia do wymagań rynku, czy zmiany technologiczne.

Stopa bezrobocia, w porównaniu z analogicznym okresem roku 2015, w końcu 2016 roku spadła zarówno w Polsce, w województwie małopolskim, jak i w Powiecie Wadowickim – tu wynosiła 6,2% (spadek o 2,5 punktu procentowego w porównaniu z 2015 rokiem).

Tabela 15. Stopa bezrobocia w latach 2013 – 2016 w Polsce, województwie małopolskim i w Powiecie Wadowickim (stan na 31.XII), Źródło: GUS.

	2013	2014	2015	2016
Polska	13,4	11,4	9,7	8,3
województwo małopolskie	11,5	9,7	8,3	6,7
Powiat Wadowicki	13,3	10,9	8,7	6,2

Jak wskazują powyższe dane poziom bezrobocia w Powiecie Wadowickim, a także w województwie małopolskim, jest niższy niż średnia krajowa. Wśród Powiatów województwa małopolskiego, w 2016 r. stopa bezrobocia była bardzo zróżnicowana, najniższa – 3,6% była w Powiecie Kraków Miasto, w Powiecie Wadowickim wyniosła 6,2%, natomiast najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w Powiecie Dąbrowskim – 13,9%.²

Na koniec grudnia 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach zarejestrowane były 3544 osoby bezrobotne, w tym 1915 kobiet, które stanowiły 54% ogółu bezrobotnych. Współczynnik aktywności zawodowej kobiet od lat kształtuje się na niższym poziomie niż w przypadku mężczyzn. Ogółem liczba osób zarejestrowanych w 2016 r. była o 30,54 % mniejsza w stosunku do danych z roku 2015. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania osób zarejestrowanych, 37,3% ogółu bezrobotnych stanowią mieszkańcy gminy Andrychów. Największy procentowy spadek bezrobotnych w stosunku do 2015 roku nastąpił w gminie Mucharz - o 36,6 %, najmniejszy procentowy spadek bezrobotnych odnotowano w gminie Stryszów - o 16%.

*Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w przekroju gmin w latach 2013 – 2016 stan na 31.XII.
Źródło: dane PUP Wadowice.*

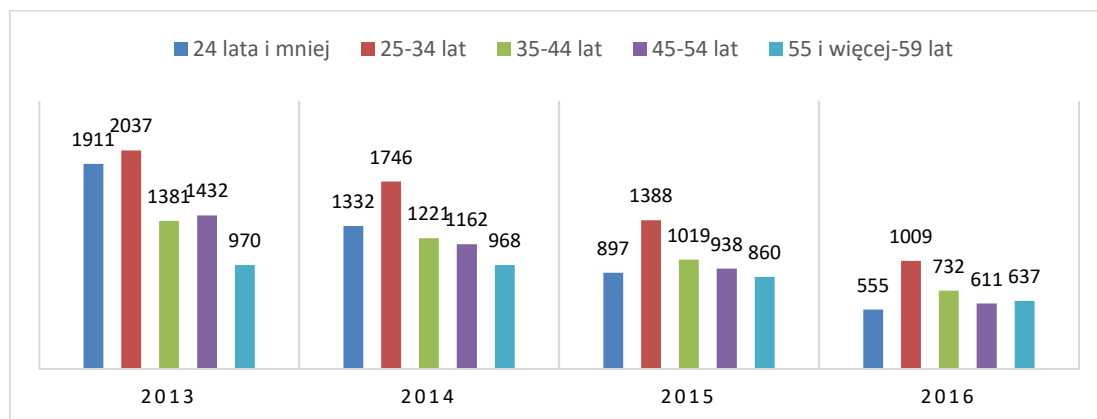
	2013	2014	2015	2016
Andrychów	2576	2259	1964	1322
Brzeźnica	454	318	212	146
Kalwaria Zebrzydowska	781	618	451	320
Lanckorona	246	210	177	123
Mucharz	212	196	134	85
Spytkowice	439	366	240	174
Stryszów	334	278	200	168
Tomice	374	286	222	145
Wadowice	1775	1466	1135	787
Wieprz	540	432	367	274
Razem	7731	6429	5102	3544

Głównymi cechami obrazującymi strukturę zarejestrowanych osób bezrobotnych są: wiek, płeć, poziom wykształcenia, czas pozostawania bez pracy oraz staż pracy. Pod względem kryterium wiekowego w 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby w przedziale wiekowym 25-

² Źródło: GUS.

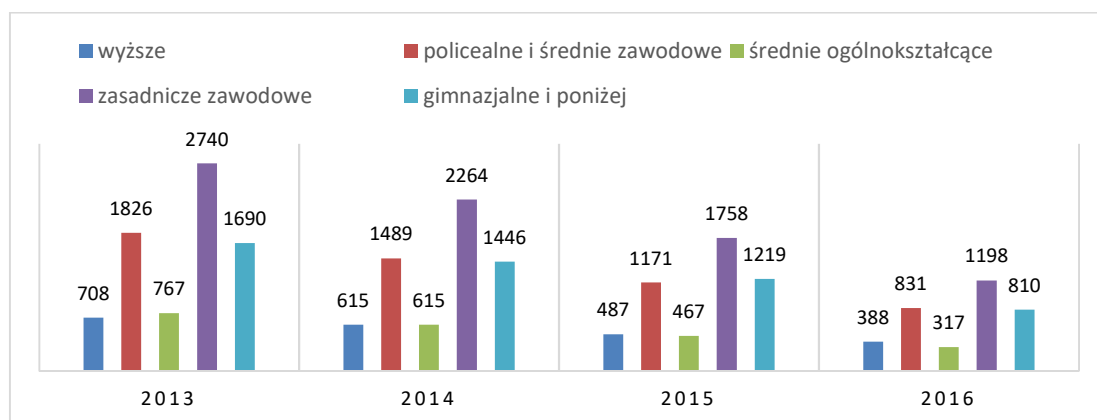
34 lata, które łącznie stanowiły 28,5% ogółu bezrobotnych, kolejną liczną grupę tworzyły osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata – 20,7%. Z przytoczonych danych wynika, że grupą wymagającą szczególnego wsparcia w uzyskiwaniu zatrudnienia są osoby młode, znajdujące się w przedziale wiekowym 25-34 lata oraz osoby w wieku 35-44 lata.

Wykres 10. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg wieku, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.

Pod względem kryterium wykształcenia najliczniej reprezentowaną grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w dalszej kolejności osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, następnie z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Najmniej licznie zarejestrowane były osoby posiadające wykształcenie wyższe i wykształcenie średnie ogólnokształcące.

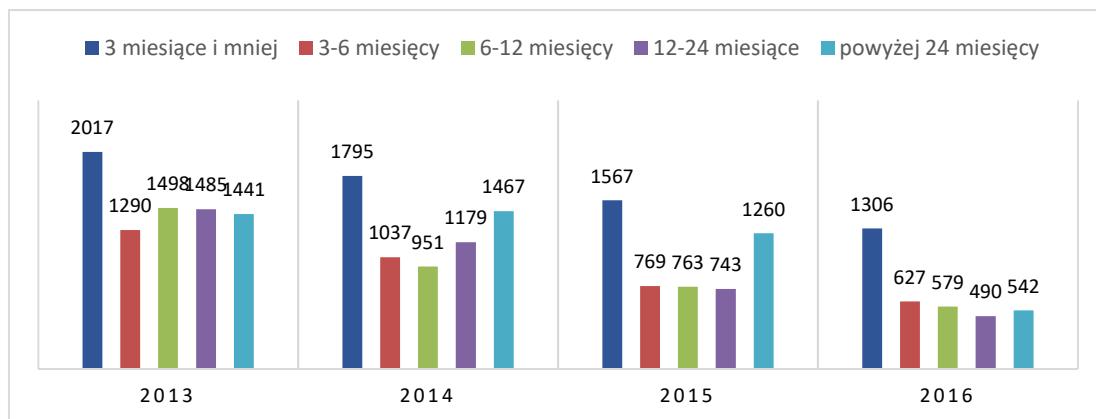
Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg. wykształcenia, stan na dzień 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.

Jedną z najbardziej niekorzystnych cech występującego w Powiecie bezrobocia jest długi okres pozostawania bez pracy. Im dłużej osoba pozostaje bez zatrudnienia, tym trudniej jest jej wrócić na rynek pracy. W Powiecie Wadowickim, zdecydowaną większość bezrobotnych w latach 2013 – 2016, stanowiły osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy.

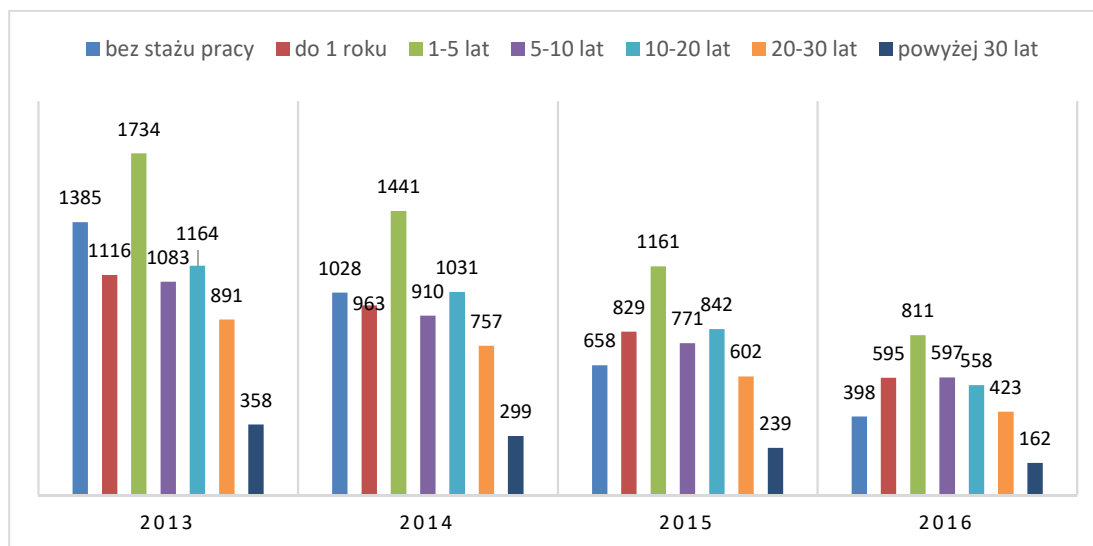
Najmniej liczna była populacja bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie w okresie od 3 do 6 miesięcy.

Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg czasu pozostawania bez pracy, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.

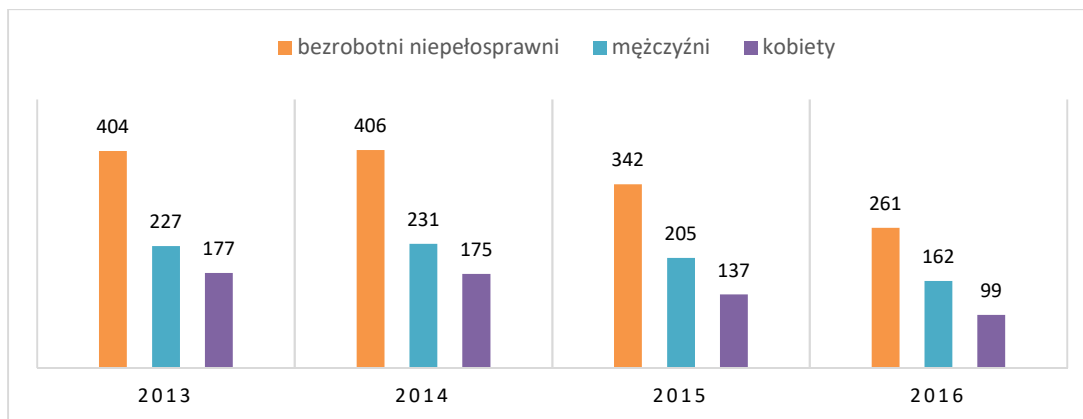
Biorąc pod uwagę staż pracy, jaki posiadały zarejestrowane osoby bezrobotne, najliczniejszą grupę stanowiły osoby ze stażem mieszczącym się w przedziale 1- 5 lat, kolejną wg liczebności grupę stanowiły osoby, których zatrudnienie wynosiło od 10 do 20 lat.

Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani w PUP w Wadowicach wg posiadanego stażu pracy, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.

Na przestrzeni lat 2013 - 2016 liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach zmniejszała się.

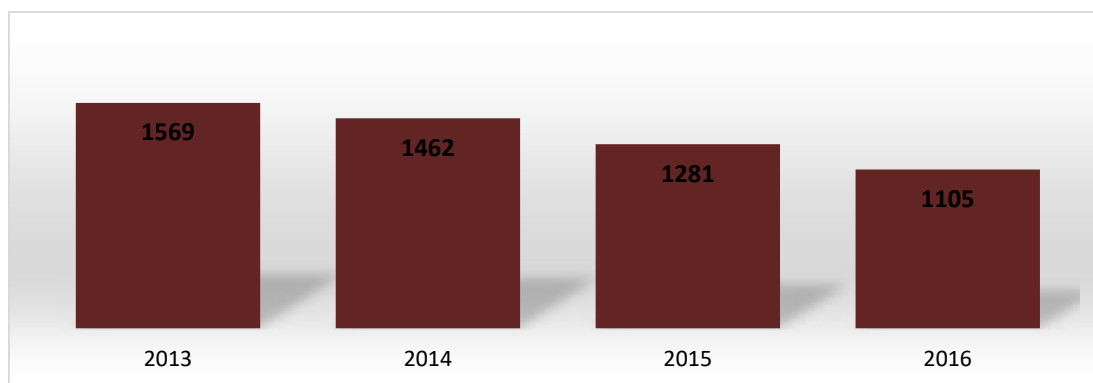
Wykres 14. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Wadowicach, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.

Procentowy udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w PUP z Powiatu Wadowickiego, w latach 2013 – 2016 zwiększał się. W 2016 roku wynosił 7,36% i wzrósł o 2,14 punktu procentowego w porównaniu z rokiem 2013.

Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2013-2016 systematycznie spadała. W roku 2016 w Powiecie Wadowickim z pomocy społecznej z tego tytułu korzystało 1105 rodzin. Było to o 29,6% mniej niż w roku 2013.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Oprócz PUP i OPS pomocy osobom bezrobotnym udzielają podmioty z sektora ekonomii społecznej. W Gminie Wieprz prowadzi działalność Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Bezrobotnym i Ich Rodzinom „Nadzieja”. W 2013 roku w centrum działały dwie branże: wikliniarska oraz remontowo budowlana. Uczestnicy w warsztatach przechodzili reintegrację zawodową, uczyli się nowych zawodów oraz czynności

z nimi związanych. Od 2014 roku do chwili obecnej w centrum działa jedna branża remontowo – porządkowa. Uczestnicy zajęć otrzymują również wsparcie doradcy zawodowego oraz pracownika socjalnego, a w latach 2013-2014 zatrudniony był psycholog. Liczba uczestników CIS w poszczególnych latach kształtowała się następująco: w 2013 r. – 35 osób, w 2014 r. – 17 osób, w 2015 r. – 21 osób, w 2016 r. – 21 osób.

Według wyników „Barometru zawodów”, w 2016 roku w województwie małopolskim, w 11 zawodach trudno znaleźć odpowiednio wykwalifikowanych pracowników. Są to najczęściej zawody, w których wymagane są formalne kwalifikacje i samodzielność (np. lekarze, samodzielni księgowi) lub odpowiednie uprawnienia (np. pielęgniarki, kierowcy, kierownicy budowy).

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki, w polityce społecznej nakierowanej na pomoc osobom pozostającym bez pracy, szczególne formy interwencji należy kierować do:

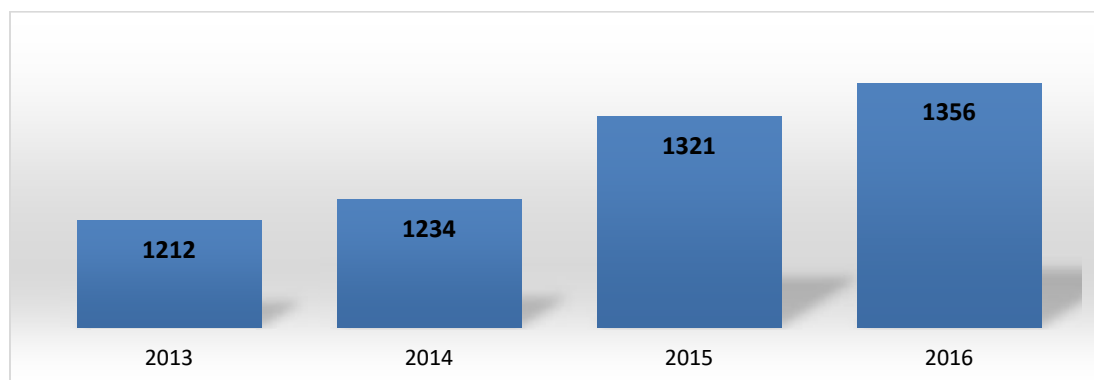
- ***kobiet (54% ogółu bezrobotnych),***
- ***osób w przedziale wiekowym 25-34 lata oraz 35-44 lata,***
- ***z wykształceniem zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej,***
- ***osób niepełnosprawnych.***

Niepełnosprawność

Kolejnym ważnym problemem społecznym odnotowanym w Powiecie Wadowickim jest niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Przewlekła choroba utrudnia, a czasem uniemożliwia sprawne funkcjonowanie w środowisku, wiąże się to z dolegliwościami, które utrzymują się przez długie lata, a często w miarę upływu czasu także nasilają, tak więc dotychczasowe życie staje się podporządkowane chorobie. Negatywne skutki długotrwałej choroby to min. obniżenie sprawności fizycznej, pogorszenie samopoczucia, ograniczenia w podejmowaniu pracy, także zawodowej, często również są to ograniczenia w kontaktach społecznych. Pogorszeniu ulega także kondycja finansowa w związku ze zwiększeniem wydatków na leczenie czy rehabilitację.

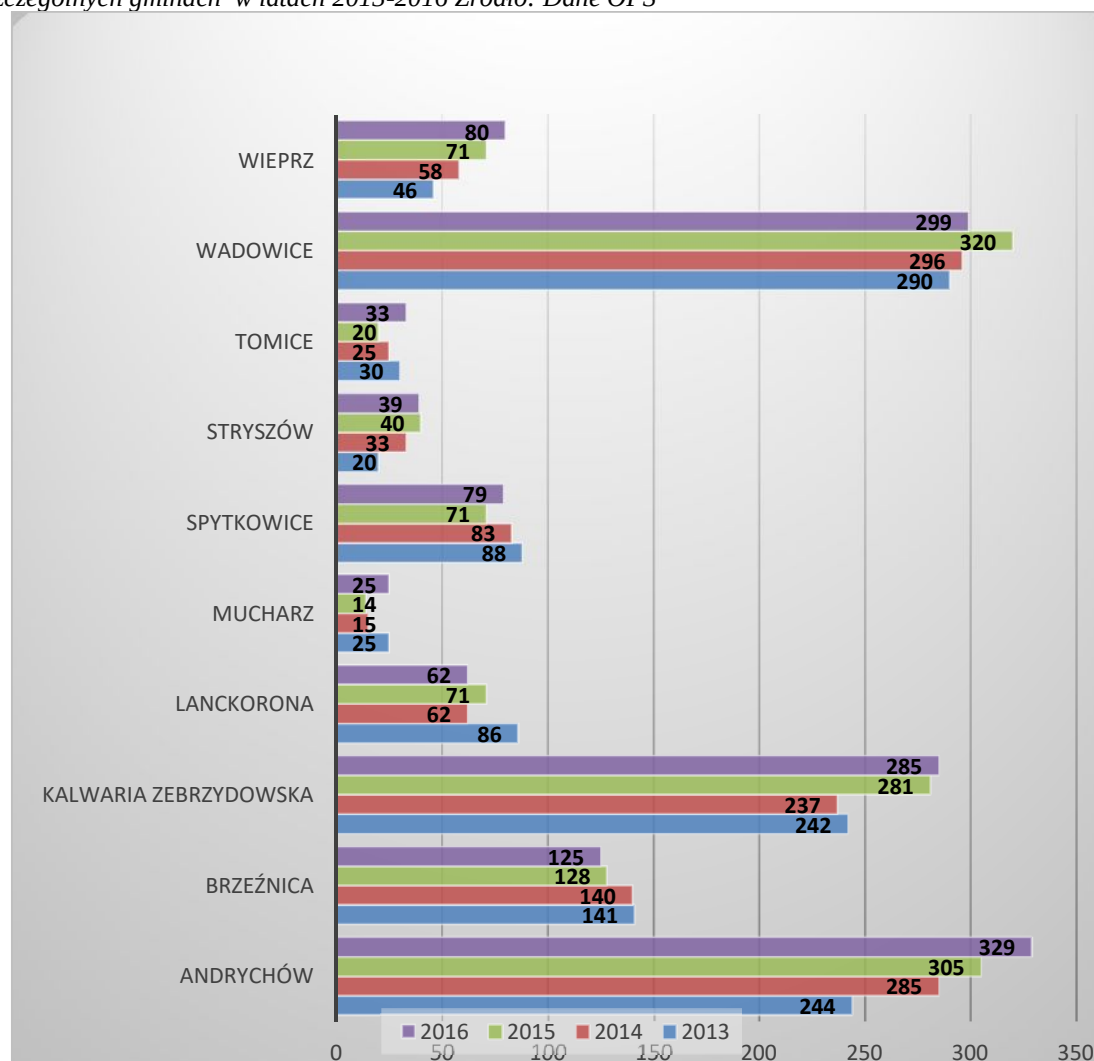
W Powiecie Wadowickim w latach 2013-2016 liczba rodzin pobierających świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby z roku na rok zwiększała się. W roku 2016 wzrosła o 11,9% w stosunku do roku 2013.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Sytuację w poszczególnych gminach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, w poszczególnych gminach w latach 2013-2016 Źródło: Dane OPS

Z powyższych danych wynika, że problem ten dotyczy szczególnie mieszkańców gminy Andrychów, gdzie w 2016 r. wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, 49% stanowią rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, Kalwarii Zebrzydowskiej – 42% oraz Wadowic – 42%.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. 2016 poz. 2046 z późn. zm.) niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Ustalono trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność zindywidualizowania pomocy adresowanej do nich, są także gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji częściej dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego.

W Powiecie Wadowickim wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Do zadań Zespołu należy wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia oraz wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia.

Tabela 17. Liczba wydanych orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło: Dane PZO.

Orzeczenia dla osób powyżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
Liczba wydanych orzeczeń*	2191	2350	2480	2129
Liczba wg stopnia niepełnosprawności				
Lekki	558	662	523	474
Umiarkowany	834	940	1089	939
Znaczny	633	551	666	555
Orzeczenia dla osób poniżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
Liczba wydanych orzeczeń*	405	356	337	362

* w tym orzeczenia o zaliczeniu do niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności, orzeczenia o niezaliczeniu do niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności, orzeczenia o odmowie wydania orzeczenia o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności, orzeczenia o umorzeniu postępowania (z powodu zgonu, wycofania wniosku).

Z danych PZO wynika, że zmniejsza się liczba wydawanych orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności.

Tabela 18. Cel składania wniosków przez osoby niepełnosprawne w latach 2013-2016. Źródło: Dane PZO.

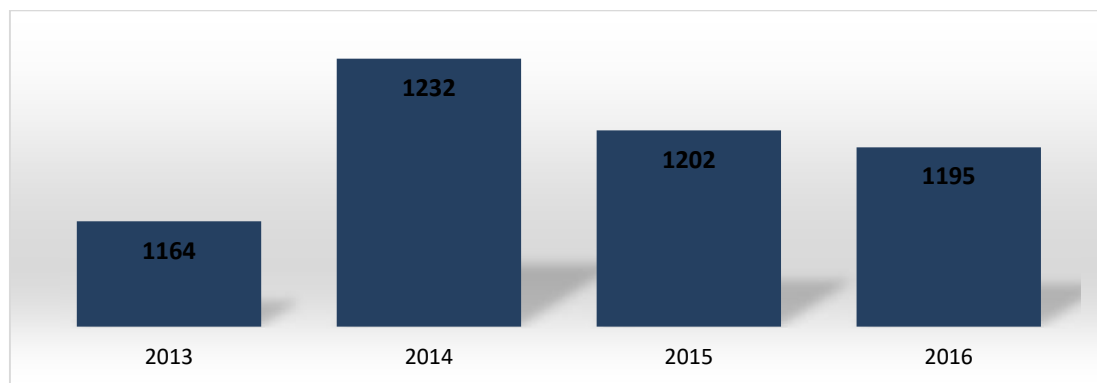
Cel złożenia wniosku przez osoby niepełnosprawne powyżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
Odpowiednie zatrudnienie	896	772	597	717
Zasiłek pielęgnacyjny	491	429	-	528
korzystanie z uprawnień na podst. art. 8 ustawy z 20.06.1997 prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017r. Poz.128)	-	-	490	-
Cel złożenia wniosku przez osoby niepełnosprawne poniżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
Zasiłek pielęgnacyjny	378	310	318	270
Świadczenie pielęgnacyjne	29	25	-	90
Korzystanie z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów	-	-	20	-

Tabela 19. Najczęstsze przyczyny wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2013-2016. Dane PZO.

Dla osób powyżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
02-P - choroby psychiczne	318	313	360	346
05-R - upośledzenie narządu ruchu	726	828	862	699
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	530	532	560	429
Dla osób poniżej 16 roku życia	2013	2014	2015	2016
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	56	53	65	76
10-N - choroby neurologiczne	74	60	74	49
11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	61	50	51	49

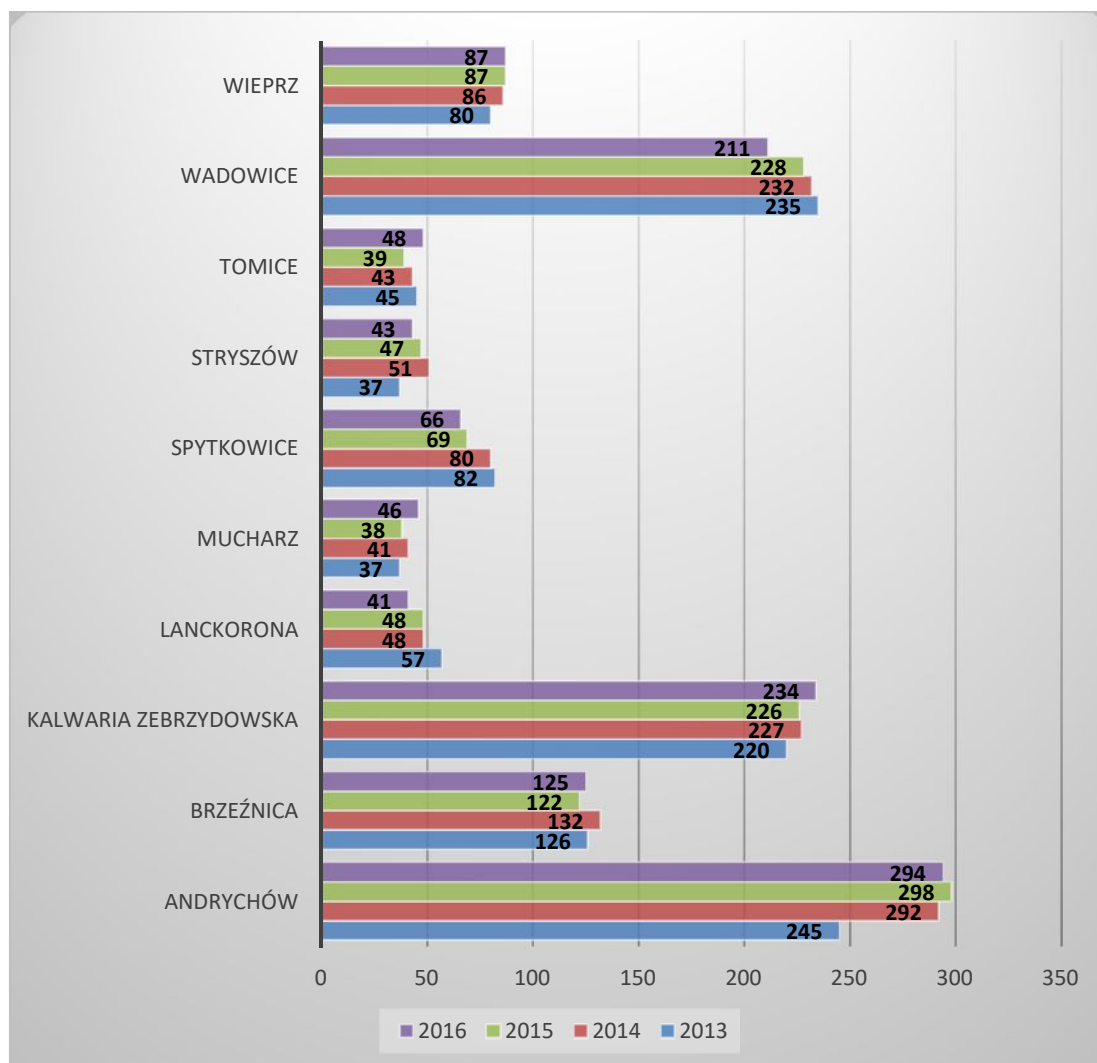
W Powiecie Wadowickim w roku 2016 z powodu niepełnosprawności, w ramach pomocy społecznej, udzielono wsparcia 1195 rodzinom.

Wykres 18. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Sytuacja w gminach jest zróżnicowana, w 2016 r. najwięcej rodzin z tytułu niepełnosprawności w stosunku do ogólnej liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, otrzymało wsparcie w gminie Andrychów (44%), najmniej w gminie Wieprz (13%).

Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Niepełnosprawność ogranicza lub uniemożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. W celu zapewniania równości szans osobom niepełnosprawnym duże znaczenie ma rozwój rehabilitacji oraz podniesienie świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych. Należy dążyć do zniesienia barier architektonicznych, transportowych, barier w komunikowaniu się i w dostępie do informacji. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. 2016 poz. 2046 z późn. zm.) mówi, że: „rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.”

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Bariery architektoniczne stanowią jeden z najpoważniejszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. W znaczny sposób hamują one proces rehabilitacji społecznej i zawodowej, jak również uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym (dostępność do budynków, w tym użyteczności publicznej). Bariery w komunikowaniu się, to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Bariery techniczne, to takie bariery, które utrudniają lub uniemożliwiają osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja wszystkich wymienionych powyżej rodzajów barier powinna umożliwić osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w życiu codziennym.

W latach 2013-2016 w Powiecie udzielono następującego wsparcia w tym obszarze:

Tabela 20. Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych / liczba osób, które otrzymały dofinansowanie/	23	20	17	29
Kwota dofinansowania /w zł/	120 403,58	80 913,14	98 177,99	162 148,18
Dofinansowanie likwidacji barier technicznych/ liczba osób, które otrzymały dofinansowanie/	66	65	62	75
Kwota dofinansowania /w zł/	131 183,37	133 723,26	124 333,69	155 171,59
Dofinansowanie likwidacji barier w	18	28	23	22

komunikowaniu się/ liczba osób, które otrzymały dofinansowanie/				
Kwota dofinansowania /w zł/	28 387,20	46 871,48	35 898,05	35 138,23

Przedmiotem pomocy dla osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat, było dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze służące rehabilitacji zawodowej w środowisku osoby niepełnosprawnej, aktywizacji społecznej i zawodowej, oraz umożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym.

Tabela 21. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny /liczba osób, które otrzymały dofinansowanie/	25	31	38	24
Kwota dofinansowania /w zł/	16 475,00	19 987,80	34 713,72	25 454,60
Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze /liczba osób, które otrzymały dofinansowanie/	679	700	903	764
Kwota dofinansowania /w zł/	403 144,35	411 068,59	683 364,65	645 183,40

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, obejmuje wsparcie finansowe działań na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowanych przez organizacje pozarządowe np. warsztaty plenerowe, imprezy integracyjne. Przedsięwzięcia te mają na celu rehabilitację społeczną, integrację oraz aktywizację osób niepełnosprawnych. W Powiecie Wadowickim w latach 2013 – 2016 dofinansowanie wyniosło ogółem 114 962,00 zł.

Tabela 22. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba umów	6	7	-	4
Kwota dofinansowania w zł	50 000,00	55 000,00	-	9 962,00

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2013-2016 otrzymało 141 osób.

Tabela 23. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. Źródło: Dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba zrealizowanych wniosków	43	60	38	-
Kwota dofinansowania w zł	35 917,00	52 623,00	29 211,50	-

Pomoc przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oferowana jest min. w postaci zwrotu kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych.

Tabela 24. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, rozpoczęcie działalności osób niepełnosprawnych, w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	2	3	1	-
Kwota dofinansowania w zł	66 000,00	90 508,00	30 000,00	-
Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności	4	4	2	1
Kwota dofinansowania w zł	135 000,00	128 939,00	62 485,00	30 000,00

Na terenie Powiatu funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej, obejmujące terapią łącznie 85 uczestników, są to: WTZ przy Domu Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów w Zebrzydowicach oraz WTZ w Spytkowicach prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej.

Tabela 25. Liczba uczestników WTZ. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba uczestników WTZ	35	85	85	85
Liczba WTZ	1	2	2	2

Powiat Wadowicki co roku ogłasza konkursy ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu rehabilitacji społecznej, dofinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe są istotnymi

partnerami samorządu lokalnego w realizacji działań, mających na celu zaspokojenie różnorodnych potrzeb mieszkańców.

Tabela 26. Liczba zleconych zadań fundacjom i organizacjom pozarządowym z zakresu rehabilitacji społecznej. Źródło: dane PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba zawartych umów	5	9	5	6
Kwota dofinansowania w zł	120 000,00	120 000,00	120 000,00	105 000,00

Pomoc osobom niepełnosprawnym świadczona jest także przez **Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach wraz z Filią w Andrychowie**, który jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Działalność ŚDS finansowana jest z budżetu państwa, jako zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez Powiat. Środowiskowy Dom Samopomocy w Wadowicach wraz z Filią w Andrychowie jest placówką spełniającą wymagania w zakresie standardu świadczonych usług. Wyposażenie jednostki pozwala realizować różnorodne formy zajęć przyczyniając się tym samym do aktywizacji podopiecznych, podnoszenia umiejętności samodzielnego życia użytkowników, zwiększenia ich integracji ze środowiskiem lokalnym, w tym rodzinnym.

Tabela 27. Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach wraz z Filią w Andrychowie (dane na dzień 31 grudnia danego roku). Źródło: PCPR.

	2013	2014	2015	2016
Liczba wolnych miejsc	0	0	0	0
Liczba miejsc statutowych	70	70	70	70
Liczba osób przebywających w domu	73	71	71	71

Starzejące się społeczeństwo

W Polsce od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej. W sytuacji niskiej liczby urodzeń oraz wydłużania się przeciętnego trwania życia ludzkiego zwiększyły się zarówno liczba, jak i odsetek osób starszych, przy czym nadal utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet. W 2015 r. w Polsce mężczyźni żyli przeciętnie 73,6 lat, natomiast kobiety 81,6 lat. W porównaniu z rokiem 1990 żyjemy dłużej odpowiednio o 7,4 i o 6,4 lat. Zjawisko nadumieralności mężczyzn obserwowane jest we wszystkich grupach wiekowych. Natężenie zgonów mężczyzn poniżej 60 roku życia jest 2-3 krotnie wyższe niż kobiet w tym wieku, przy czym w wieku starszym, tj. powyżej 60 lat,

różnica ta istotnie się zmniejsza. Różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn obecnie wynosi 8 lat. W Polsce głównymi przyczynami zgonów są choroby układu krążenia, nowotwory oraz urazy i zatrucia.

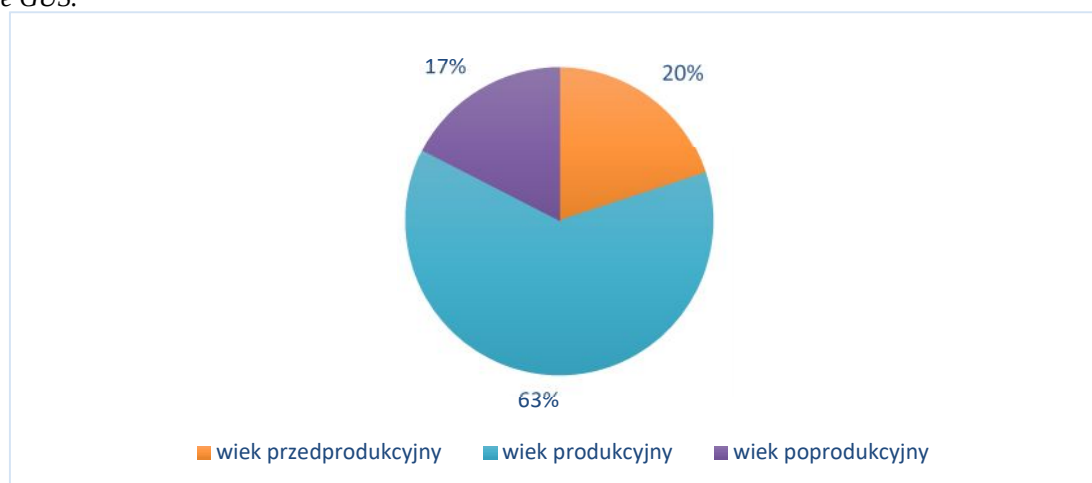
Postęp w wydłużaniu się przeciętnego trwania życia wynika z rozwoju nowych technologii medycznych i nowoczesnych metod diagnostycznych oraz poprawy kondycji zdrowotnej Polaków, realizowanej przez prozdrowotny styl życia. W zachowaniu Polaków nastąpiły korzystne zmiany w sposobie odżywiania, wśród osób dorosłych (głównie mężczyzn) wyraźnie zmniejszył się odsetek osób palących tytoń, zwiększył się udział kobiet wykonujących specjalne badania profilaktyczne. Nie zmniejsza się natomiast odsetek osób dorosłych pijących alkohol. Dłuższe ludzkie życie jest zjawiskiem pozytywnym, niesie ze sobą jednak wiele wyzwań dla polityki społecznej państwa. Pojawia się bowiem potrzeba budowania specjalnych programów gwarantujących dostęp do specjalistycznych usług socjalnych i zdrowotnych, sprzyjających zdrowemu starzeniu się oraz takich, które sprawią, że życie seniorów będzie społecznie i ekonomicznie satysfakcjonujące.

W końcu 2015 r. Powiat Wadowicki zamieszkiwało 159 538 mieszkańców, w tym 78 161 mężczyzn i 81 377 kobiet. Wśród ogółu mieszkańców najliczniejszą grupę stanowi ludność w wieku produkcyjnym 99 922 mieszkańców.

Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Powiatu kształtują się następująco:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 59,7,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 87,3,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 27,8 osób.

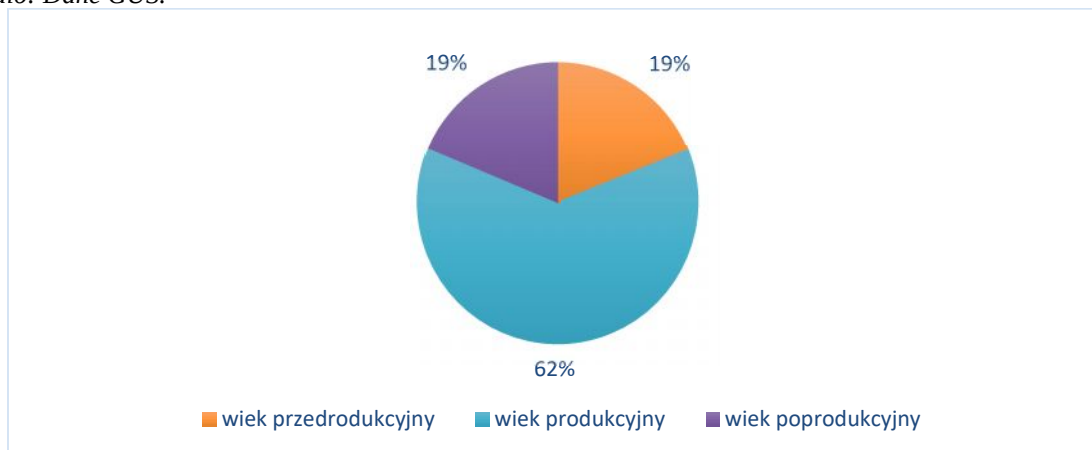
Wykres 20. Struktura mieszkańców Powiatu Wadowickiego wyrażona w podziale na grupy wiekowe. Źródło: Dane GUS.

W województwie małopolskim zanotowano następujące wskaźniki obciążenia demograficznego:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 60,1,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 98,3,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi – 29,8.

Wykres 21. Struktura mieszkańców województwa małopolskiego wyrażona w podziale na grupy wiekowe.
Źródło: Dane GUS.

Sytuacja w Powiecie przedstawia się korzystniej na tle województwa. Na przestrzeni lat 2013-2015 jednak systematycznie wzrastała liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do grup ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela 28. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Powiecie Wadowickim.
Źródło: Dane GUS.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym	20,3%	20,1%	20,0%
w wieku produkcyjnym	63,3%	62,9%	62,6%
w wieku poprodukcyjnym	16,5%	17,0%	17,4%

W 2015 r. wśród ludności w wieku starszym (70 lat i więcej) w Powiecie Wadowickim przeważającą część stanowiły kobiety – 64%, a mężczyźni – 36%.

Tabela 29. Liczba ludności w wieku 70 lat i więcej w Powiecie Wadowickim. Źródło: Dane GUS.

Ludność wg grup wieku ogółem	2013	2014	2015
70 i więcej, w tym:	15 011	15 136	15 275
70-74	4 814	4 725	4 676

75-79	4 549	4 552	4 545
80-84	3 345	3 409	3 391
85 i więcej	2 303	2 450	2 663

Jak wynika z danych zamieszczonych w powyższej tabeli, największą liczbę ludności w Powiecie Wadowickim w poszczególnych latach, stanowią osoby w przedziale wiekowym 70-74 lat.

Osoby starsze to grupa, która jest szczególnie podatna na wykluczenie z życia społecznego. Najistotniejszymi problemami seniorów są: osamotnienie, konieczność opieki, nękające ich choroby, niski status ekonomiczny, ograniczona mobilność, ograniczenia w korzystaniu z nowych technologii (obsługa komputera, dostęp do Internetu). Dla osób starszych ważne jest zagospodarowanie czasu, wykorzystanie ich doświadczenia zawodowego i życiowego, ich chęci bycia użytecznym, możliwość podniesienia poziomu życia dzięki dodatkowym, nawet niewielkim, dochodom. Funkcjonowanie seniorów w rodzinach podnosi poczucie solidarności międzypokoleniowej. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędne jest również wsparcie finansowe, opieka medyczna i pielęgnarska.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalnych usług opiekuńczych. W przypadku, kiedy nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu jej zamieszkania, osoba wymagająca opieki może ubiegać się o skierowanie do domu pomocy społecznej, który zapewnia całodobową opiekę.

Tabela 30. Liczba osób przebywających w DPS z terenu poszczególnych gmin w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS

Gmina	Osoby oczekujące na miejsce w DPS	Liczba osób z terenu gminy przebywających w DPS w 2013 r.	Liczba osób z terenu gminy przebywających w DPS w 2014 r.	Liczba osób z terenu gminy przebywających w DPS w 2015 r.	Liczba osób z terenu gminy przebywających w DPS w 2016 r.
Andrychów	2	39	44	48	54
Brzeźnica	1	11	11	12	12
Kalwaria Zebrzydowska	2	14	15	17	15
Lanckorona	2	6	7	7	6
Mucharz	0	2	2	2	2
Spytkowice	1	8	6	9	8

Stryszów	0	5	5	6	4
Tomice	0	7	7	6	5
Wadowice	0	28	32	38	39
Wieprz	0	5	5	5	6
RAZEM	8	125	134	150	151

Jak wynika z danych zawartych w tabeli wzrasta liczba osób przebywających w DPS, a w związku z utrzymującymi się niekorzystnymi tendencjami demograficznymi taka sytuacja może mieć charakter długotrwały.

Na terenie Powiatu Wadowickiego działają także Kluby Seniora, które mają na celu aktywizację i integrację osób starszych.

- **Klub Seniora działający przy Gminnym Ośrodku Kultury w Stryszowie**

Swoim członkom oferuje min.: wykłady w Akademii Spragnionych Jutra, imprezy okolicznościowe, warsztaty teatralne i bibułkarskie, biesiadowanie z piosenką, bitwę na głosy oraz imprezy wyjazdowe. Z roku na rok zwiększa się liczba osób uczestniczących w spotkaniach: 2013 - 34 osoby, 2014 – 36 osób, 2015- 39 osób, 2016 – 40 osób.

- **Ośrodek wsparcia dla osób 50+ oraz młodzieży działający w gminie Wieprz**

Działalność ośrodka corocznie skierowana jest do 150 mieszkańców gminy Wieprz, z czego 30 % stanowią dzieci i młodzież i jest dofinansowana z budżetu Wojewody. Ośrodek funkcjonuje przez 5 dni w tygodniu po 4 godziny dziennie, w 5 miejscowościach. Założeniem działalności jest integracja osób starszych z młodzieżą, wspólne spędzanie czasu wolnego, rozrywka oraz wyjazdy kulturalne.

- **Wadowicki Uniwersytet Trzeciego Wieku**

Oferta Wadowickiego UTW skierowana jest do seniorów, którzy chcą urozmaicić swoją aktywność. Program zajęć WUTW zawiera wydarzenia kulturalne dedykowane seniorom, comiesięczne wykłady z różnych dziedzin nauki, kultury i sztuki, warsztaty komputerowe, język angielski, zajęcia ruchowe, zajęcia wokalne, rękodzieło artystyczne, gimnastykę mózgu, spotkania w Klubie "Smakosz" oraz spotkania w Kawiarence WUTW, zajęcia plastyczne i spotkania w sekcji turystyczno-sportowej.

- **Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Andrychowie**

Stowarzyszenie oferuje swoim członkom liczne spotkania, wykłady, warsztaty tematyczne, naukę języka angielskiego, ćwiczenia gimnastyczne oraz wspólne wycieczki turystyczne.

- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Wadowicach**

Oddział liczy ponad 800 członków. Główna działalność Związku to przede wszystkim integracja seniorów oraz organizacja życia kulturalnego i towarzyskiego członków.

- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Andrychowie**

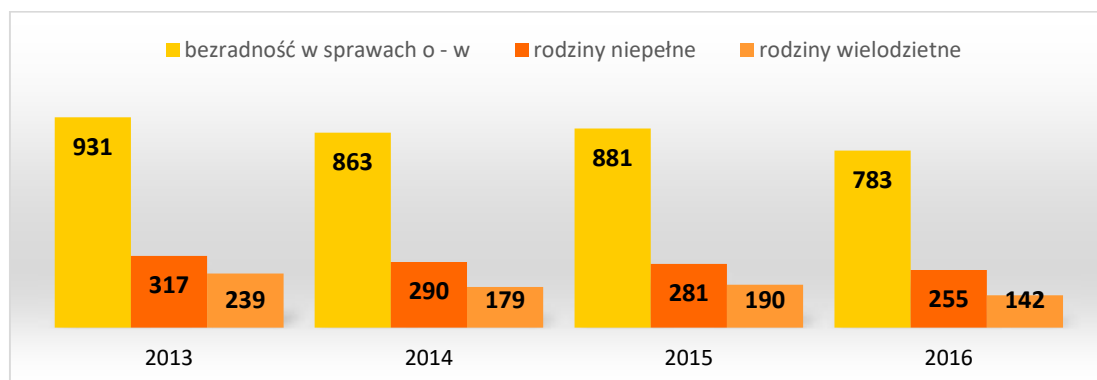
Biorąc pod uwagę dane demograficzne, w Powiecie Wadowickim obserwujemy niekorzystną strukturę wiekową ludności. W najbliższej przyszłości trzeba więc przygotować się na zwiększenie udziału usług społecznych dotyczących osób starszych, zamykanie szkół i przedszkoli, niekorzystne rokowania pod względem rozwoju ekonomicznego powiatu (zmniejszenie się liczby osób w wieku aktywności zawodowej), dalsze ubożenie ludności - zmniejszenie siły nabywczej gospodarstw domowych (coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym utrzymujących się z niewielkich emerytur).

Aby zatrzymać niekorzystny trend należy podjąć zdecydowane działania zmierzające do zatrzymania migracji zarobkowych, szczególnie ludzi młodych, poprzez tworzenie wewnętrznego rynku pracy, stymulować wzrost liczby urodzeń spowodowany odpowiednią polityką prorodziną. Natomiast polityka senioralna powinna zmierzać do poprawy i utrzymania statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych poprzez zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej oraz umożliwić im udział w kulturze i życiu społecznym.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Kolejną dysfunkcją, często występującą wśród osób starających się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Liczba rodzin w Powiecie Wadowickim korzystająca ze wsparcia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2013 – 2016 sukcesywnie spadała.

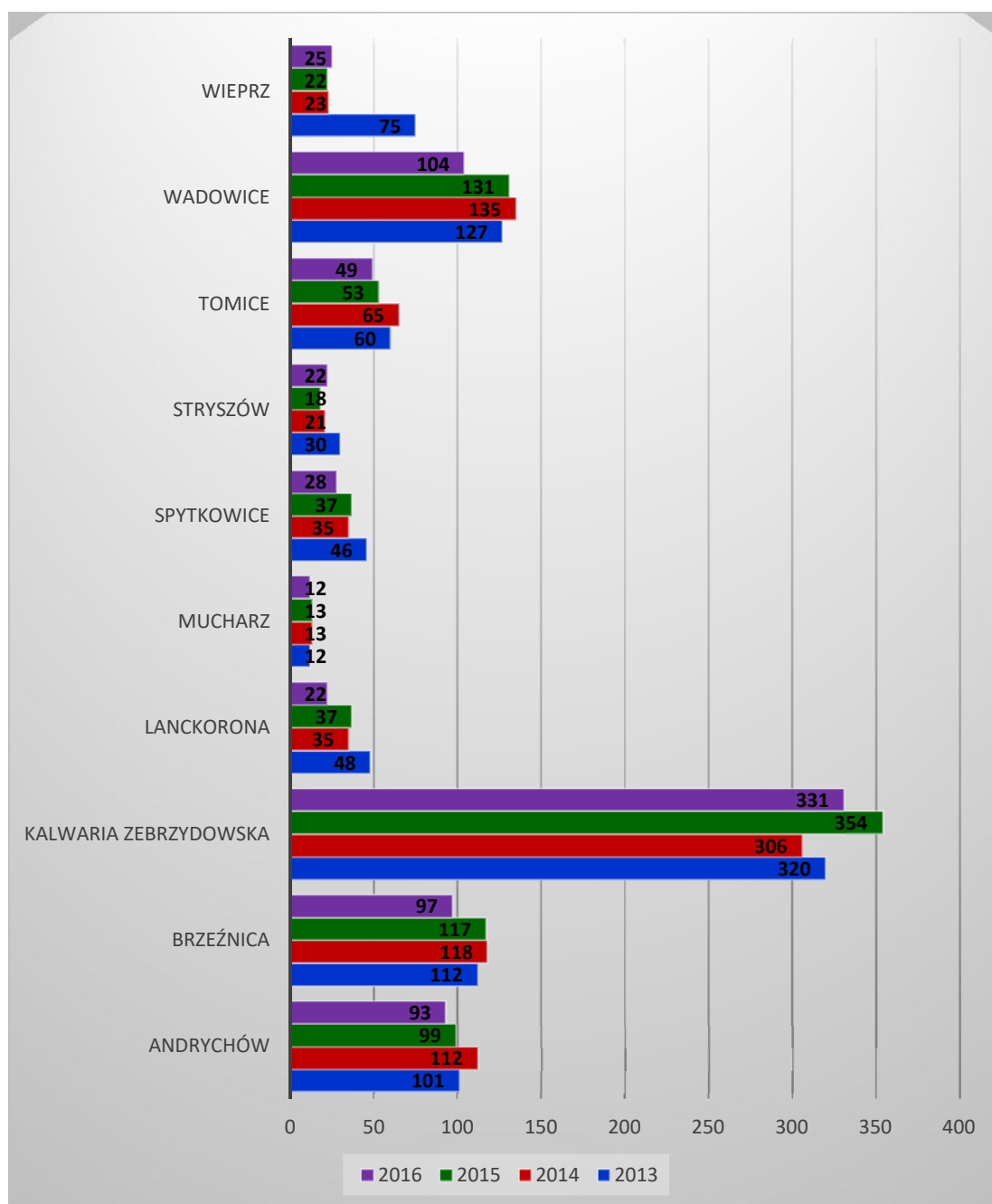
Wykres 22. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny niepełne i rodziny wielodzietne w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych dotyczy w szczególności rodzin niepełnych, gdzie opiekę nad dziećmi sprawuje tylko jedno z rodziców.

Spośród wszystkich rodzin w Powiecie Wadowickim korzystających w 2016 roku ze wsparcia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, 42% stanowiły rodziny zamieszkujące w gminie Kalwaria Zebrzydowska, najmniej – 1,5% - stanowiły rodziny z gminy Mucharz.

Wykres 23. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje Powiat. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo – wychowawcze.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:
 - spokrewniona,
 - niezawodowa,

- zawodowa, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

2. Rodzinny dom dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodkach preadopcyjnego.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu.

Liczbę spraw dotyczących ograniczenia, zawieszenia i pozbawienia władzy rodzicielskiej w latach 2013-2016, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 31. Liczba spraw dotyczących ograniczenia, zawieszenia i pozbawienia opieki rodzicielskiej w latach 2013-2016. Źródło: Sąd Rejonowy w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba spraw dot. ograniczenia władzy rodzicielskiej	125	122	101	93
Liczba spraw dot. zawieszenia władzy rodzicielskiej	2	1	2	1
Liczba spraw dot. pozbawienia władzy rodzicielskiej	39	27	38	48

Na przestrzeni ostatnich czterech lat wzrosła liczba spraw dotyczących pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Tabela 32. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin zastępczych	133 118*	132 109*	124 112*	126 107*
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	229 183*	220 187*	217 187*	222 183*

* stan na dzień 31XII danego roku

W ostatnich czterech latach liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej utrzymuje się na zbliżonym poziomie, natomiast w 2016 roku znacząco spadła liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 33. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci z terenu Powiatu umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	12	12	12	4

Na terenie Powiatu prowadzi działalność **FENIKS Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Radoczy**, który jest samodzielną jednostką organizacyjną Powiatu Wadowickiego i realizuje zadania powiatu wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w sytuacji braku możliwości umieszczenia ich w rodzinnej pieczy zastępczej lub gdy z innych ważnych względów umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej nie jest zasadne. Placówka ma charakter koedukacyjny i przeznaczona jest dla 26 wychowanków powyżej 10 roku życia.

Z pomocy FENIKS korzystają także osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysowej na skutek zdarzenia losowego, problemów rodzinnych lub trudnych przeżyć osobistych. Świadczona jest tu bezpłatna pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna. FENIKS prowadzi hostel dla osób/rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysu uniemożliwiającego pozostanie w środowisku i wymagających wzmożonej pomocy i wsparcia psychologicznego. Ponadto funkcjonują tu także mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz dzieci opuszczających pieczę zastępczą. Mieszkania chronione przygotowane są dla 6 osób.

Tabela 34. Dane dot. Liczby wychowanków Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.

	2013	2014	2015	2016
Liczba miejsc	24	24	24 od X - 26	26
Liczba wychowanków przebywających w placówce w trakcie roku	34	37	39	33
Liczba wychowanków umieszczonych w placówce w trakcie roku	11	11	11	4
Liczba wychowanków opuszczających placówkę w trakcie roku	8	9	10	10

Dziecko pozbawione opieki własnych rodziców najpełniej zabezpiecza adopcja. Poprzez adopcję następuje nawiązanie więzi emocjonalnych i prawnych tak, jak w rodzinie biologicznej. Dziecko odnajduje nowych rodziców, a jednocześnie nabywa prawa wynikające z Kodeksu Rodzinnego, co zabezpiecza je na całe życie.

Tabela 35. Liczba adopcji w latach 2013-2016. Źródło: PCPR w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	6	4	2	11
Liczba dzieci przysposobionych	10	1	4	3

W 2016 roku w porównaniu do lat poprzednich znacznie wzrosła liczba dzieci zgłoszonych do adopcji.

Zmierzając w kierunku sprawnego i efektywnego funkcjonowania systemu pieczy zastępczej należy podjąć działania mające na celu wsparcie istniejących i rozwój nowych specjalistycznych form pieczy zastępczej, w tym zwrócić uwagę na zabezpieczenie odpowiedniej do potrzeb ilości rodzin zastępczych oraz rodzin specjalistycznych, a także liczby asystentów rodziny.

Przemoc domowa i uzależnienia

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390) przemoc w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające się celowe działanie lub zaniechanie powodujące naruszenie praw lub dóbr osobistych osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Z analiz danych ogólnopolskich wynika, że osobami doznającymi przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety oraz osoby nieletnie. Natomiast osobami stosującymi przemoc są głównie mężczyźni. Zdarza się, że stosowaniu przemocy w rodzinie towarzyszy niekontrolowane picie alkoholu przez osobę stosującą przemoc, jednak pomiędzy tymi zjawiskami nie ma związku przyczynowo – skutkowego.

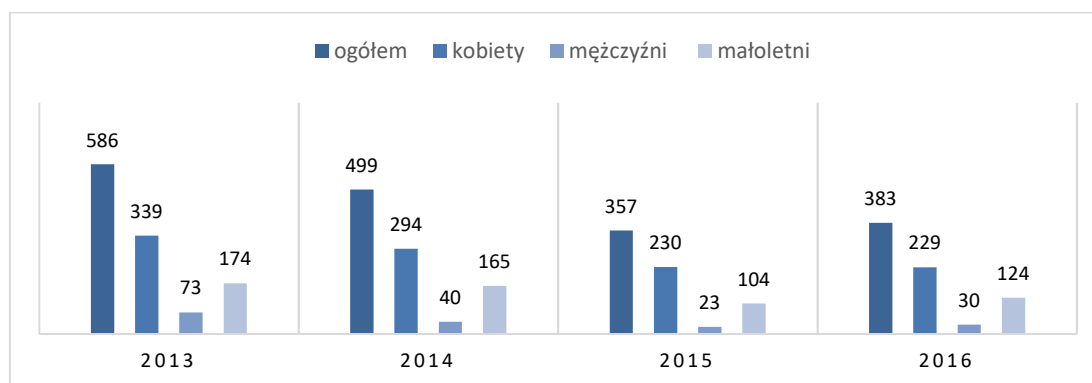
W latach 2013 - 2016 w Powiecie Wadowickim nastąpił spadek liczby przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie i jednocześnie spadła liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”.

Tabela 36. Interwencje domowe, liczba ofiar i sprawców przemocy domowej w Powiecie Wadowickim w latach 2013 – 2016. Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie	334	292	238	235
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	334	292	238	235
Liczba osób co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie (ogółem)	586	499	357	383
W tym: - kobiety - mężczyźni - małoletni	K - 339 M - 73 MA - 174	K - 294 M - 40 MA - 165	K - 230 M - 23 MA - 104	K - 229 M - 30 MA - 124
Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie (ogółem)	341	298	244	236
W tym: - kobiety - mężczyźni - małoletni	K - 20 M - 318 MA - 3	K - 14 M - 284 MA - 0	K - 17 M - 224 MA - 3	K - 7 M - 228 MA - 1
Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu	235	218	168	165

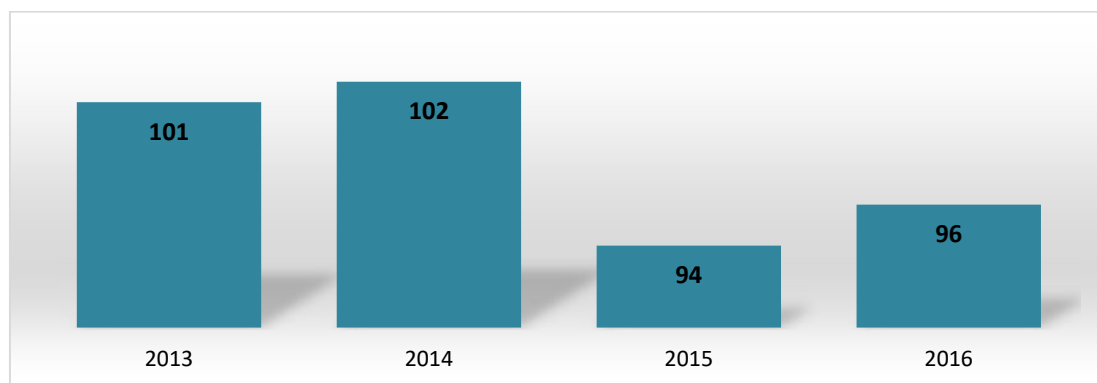
Z danych Komendy Powiatowej Policji w Wadowicach wynika, że osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są głównie kobiety i dzieci, w mniejszym stopniu problem ten dotyka mężczyzn. W 2016 r. liczba pokrzywdzonych spadła o 35% w stosunku do roku 2013 i wynosiła 383 osoby, a liczba sprawców przemocy 236 osób, co stanowiło spadek o 31% w stosunku do roku 2013.

Wykres 24. Liczba ofiar przemocy domowej na terenie Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło: Dane KPP w Wadowicach.

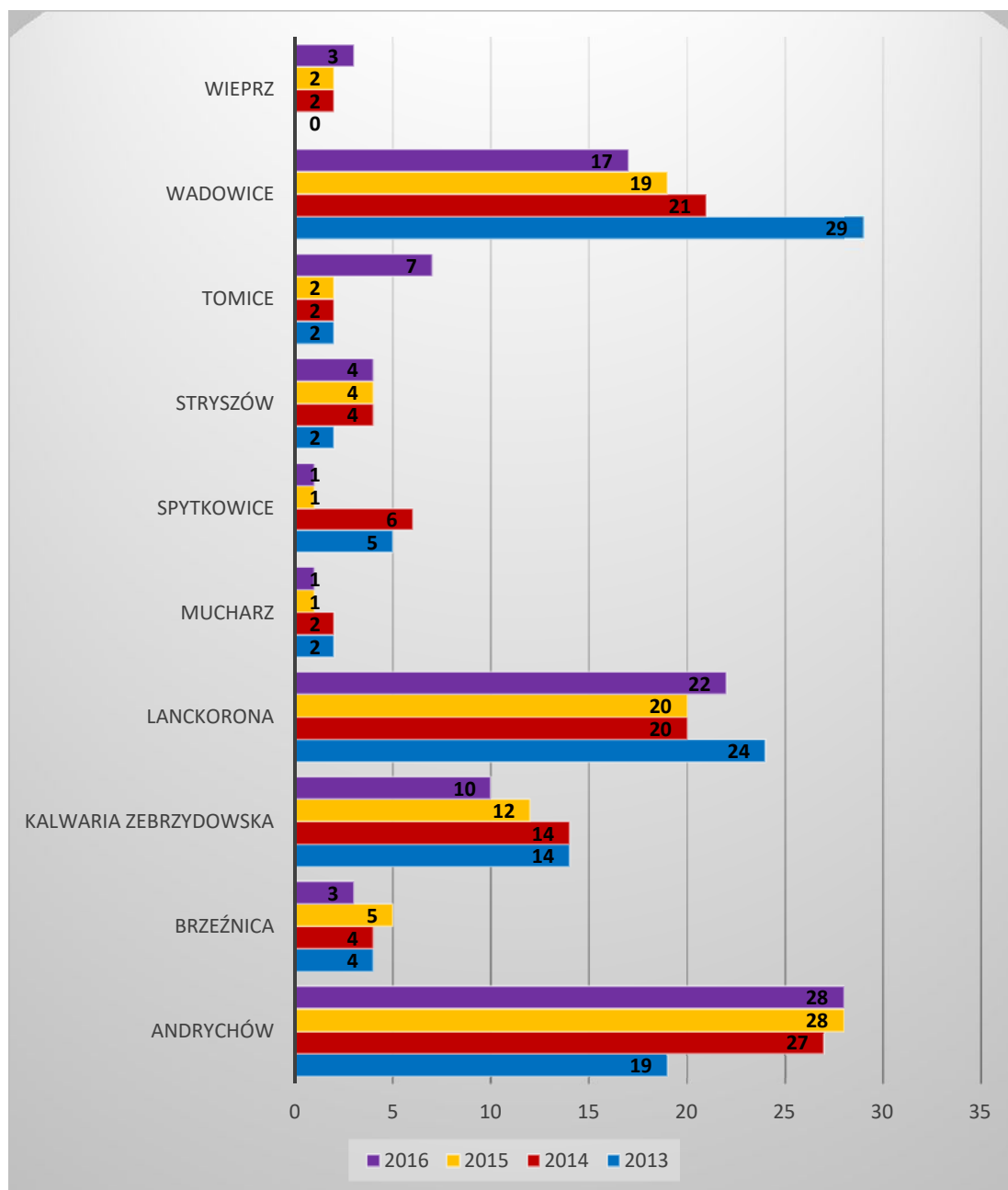
Z dostępnych danych wynika, że liczba rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej ze względu na problem przemocy w rodzinie w Powiecie Wadowickim, zmniejsza się. W 2016 roku odnotowano 5% spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń z uwagi na problem przemocy domowej w stosunku do roku 2013. W 2016 roku świadczenia z tytułu przemocy domowej udzielone były 96 rodzinom.

Wykres 25. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia ze względu na problem przemocy w latach 2013-2016.
Źródło: Dane OPS.

Spośród wszystkich rodzin w Powiecie Wadowickim korzystających w 2016 roku z różnych form pomocy z powodu przemocy w rodzinie, 29% stanowiły rodziny zamieszkujące w gminie Andrychów, najmniejszy udział miały rodziny z gminy Mucharz i Spytkowice po 1%.

Wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na problem przemocy w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.

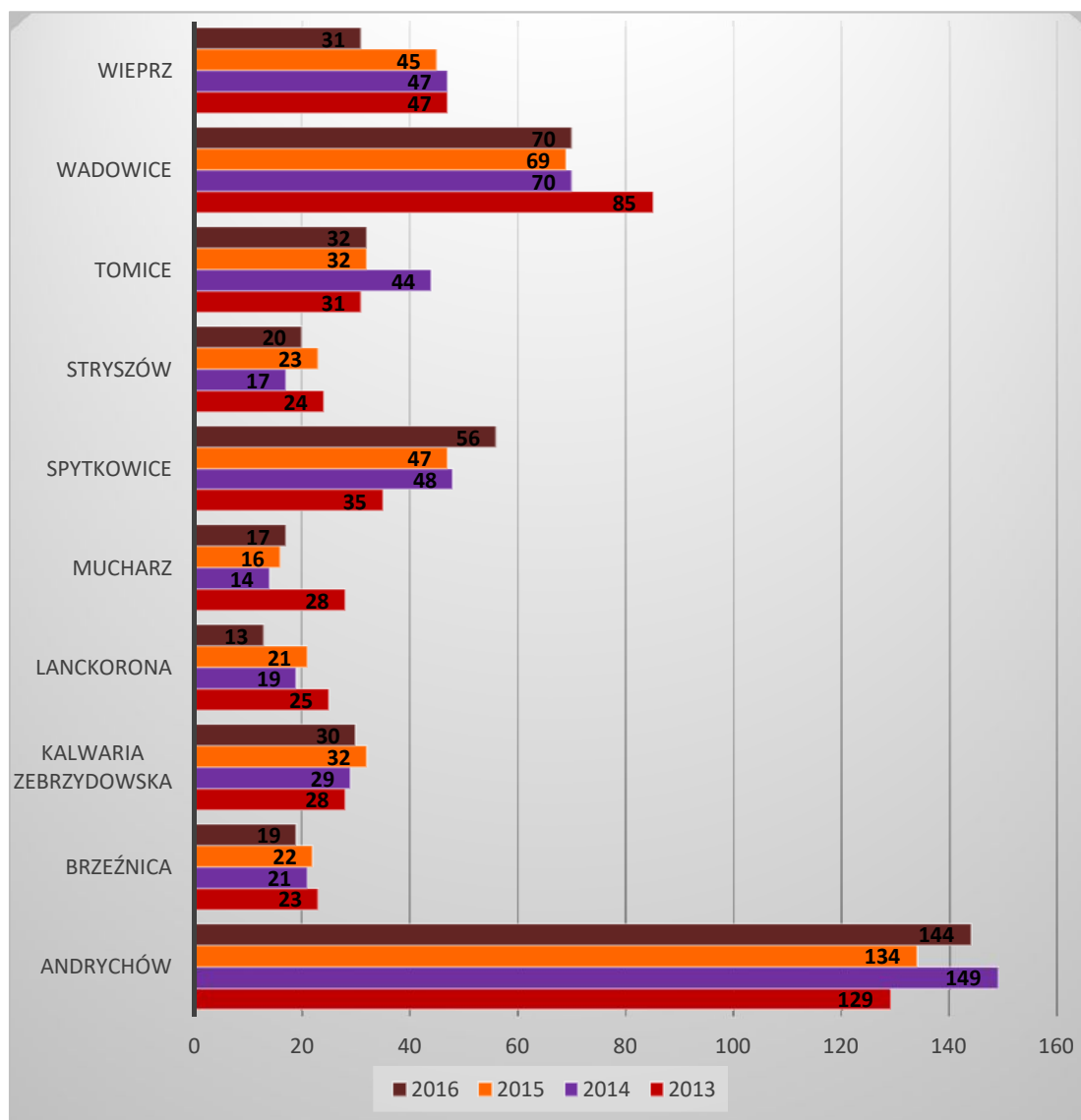
W roku 2016 największy wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy, w stosunku do roku 2013, odnotowano w gminie Tomice - o 250% oraz w gminie Stryszów - o 100%. Natomiast w gminie Spytkowice liczba rodzin korzystających z pomocy z tego tytułu spadła o 80%.

Planując interwencje w obszarze przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę na fakt, iż analizując zjawisko przemocy domowej, najczęściej mamy na myśli jedynie przemoc fizyczną. Zarówno w statystykach, jak i w opisie przypadków rzadziej ofiary wskazują na przemoc psychiczną, ekonomiczną, czy też seksualną. Skala tego zjawiska zarówno w

Polsce, województwie małopolskim, a także w Powiecie Wadowickim jest nieznana. Ofiary bardzo często nie przyznają się do tego, iż takiej przemocy są poddawane, co wynika ze wstydu, ale także z nieznajomości zagadnień dotyczących przemocy.

Skala zagrożenia przemocą domową na terenie Powiatu powiązana jest z zagadnieniem alkoholizmu. W latach 2013-2016 średnio 70% sprawców przemocy domowej było pod wpływem alkoholu. Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych problemów zakłócających funkcjonowanie rodzin. Z danych GKRPA wynika, że w 2016 r. problem uzależnień dotyczył 432 osób. Jednak rzeczywista skala zjawiska jest trudna do oszacowania, gdyż osoby dotknięte tym problemem nie zawsze szukają profesjonalnej pomocy i wsparcia.

Wykres 27. Liczba osób uzależnionych w poszczególnych gminach. Źródło: Dane OPS.

Problem uzależnień szczególnie widoczny jest w gminie Mucharz – 0,48% w stosunku do ogółu mieszkańców gminy (średnia liczba osób uzależnionych w stosunku do ogółu mieszkańców gminy wyliczona z lat 2013-2015).

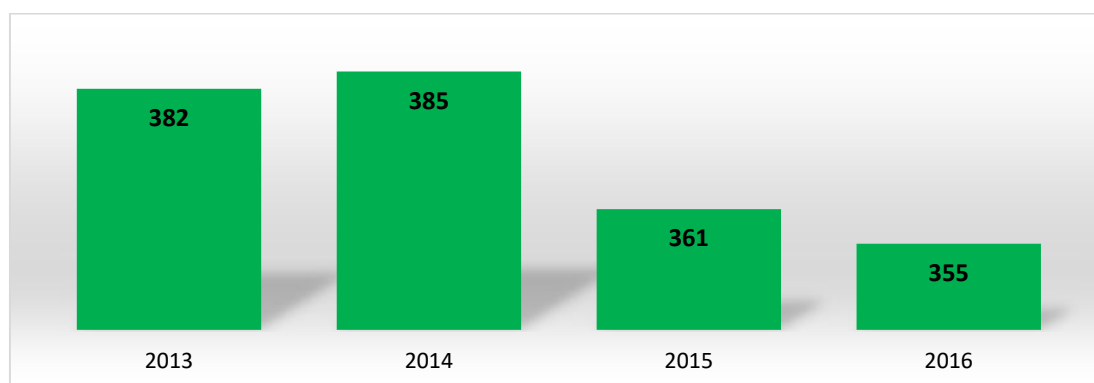
Tabela 37. Liczba wykroczeń popełnianych pod wpływem alkoholu w latach 2013-2016. Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Wadowicach.

	2013	2014	2015	2016
nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	294	267	250	210
nietrzeźwy kierujący rowerem	0	53	193	201

Jak wynika z powyższych danych znacznie zmniejszyła się liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców, natomiast wzrasta liczba nietrzeźwych kierujących rowerem.

Z powodu alkoholizmu, w 2016 roku 355 rodzinom z Powiatu Wadowickiego, przyznano świadczenia z pomocy społecznej. Pomocy udzielono 6 rodzinom mniej, niż w roku poprzednim.

Wykres 28. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2013-2016. Źródło: dane OPS.

Na terenie Powiatu Wadowickiego, w obszarze pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz osobom uzależnionym, prowadzi działania Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Feniks” w Radoczy. Dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy OIK w Radoczy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia OIK w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.

	2013	2014	2015	2016
Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia – ogółem, w tym liczba konsultacji	303	407	492	528
• Pomoc prawna	73	114	117	64
• Pomoc psychologiczna	160	287	401	942

• Pomoc pedagogiczna	44	168	97	360
• Poradnictwo rodzinne	71	57	98	275
• Tymczasowe schronienie w hostelu	2 osoby dorosłe 5 dzieci	4 osoby dorosłe 4 dzieci	3 osoby dorosłe 2 dzieci	2 osoby dorosłe 3 dzieci

Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia OIK rośnie z roku na rok. W 2016 ze wsparcia korzystały 528 rodziny, czyli o 74% więcej w porównaniu do roku 2013. Najczęstszymi powodami interwencji są: trudności w związku małżeńskim/ partnerskim, trudności wychowawcze, problemy emocjonalne, zaburzenia przeżywania, przemoc, uzależnienia oraz konflikty rodzinne.

Tabela 39. Powody interwencji w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.

	2013	2014	2015	2016
przemoc	24	41	69	58
bezdolność	1	6	7	3
uzależnienia	31	39	61	65
trudności w związku małżeńskim/ partnerskim	46	90	73	79
trudności wychowawcze	50	58	76	94
problemy emocjonalne, zaburzenia przeżywania	16	49	56	70
strata bliskiej osoby/żałoba	12	15	24	20
skłonności/próby samobójcze	6	10	21	27
konflikty rodzinne	43	39	30	42
zaburzenia psychiczne	9	4	25	16
traumatyczne/urazowe zdarzenie (katastrofa, wypadek, gwałt, napad, itp.)	3	4	15	21
gwałtowna niekorzystna zmiana życiowa (utrata pracy, zagrożenie chorobą, itp.)	44	10	10	32

4.2 Analiza SWOT

Diagnostując występujące w Powiecie Wadowickim problemy społeczne, a także sposoby ich zapobiegania, uczestnicy warsztatów przeprowadzili analizę SWOT w następujących obszarach:

- ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- powiatowy system wsparcia osób niepełnosprawnych,

- wsparcie osób starszych,
- system wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- powiatowy system przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

Są to obszary kluczowe, wymagające zaplanowania interwencji w działaniach z zakresu polityki społecznej w Powiecie.

Ograniczenie zjawiska bezrobocia	mocne strony	słabe strony
	- wzrost gospodarczy, przyrost zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych w powiecie; - niska stopa bezrobocia w powiecie; - stworzenie strefy ekonomicznej; - duża liczba ofert pracy; - budowanie partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;	- profilowanie pomocy bezrobotnym (przewaga III profilu); - słaba jakość ofert pracy (najniższe wynagrodzenie, śmieciówki); - słaba sieć komunikacyjna stanowiąca barierę w dostępie do rynku pracy;
	szanse	Zagrożenia
	- możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na aktywizację zawodową i społeczną; - wzmocnienie roli poradnictwa zawodowego w szkołach; - wzrost gospodarczy kraju; - systematyczne zmiany programu kształcenia dostosowujące go do wymagań rynku pracy; - rozwój nowych technologii umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej na odległość; - rozwój nowych, elastycznych form zatrudnienia;	- niedostosowanie dużej części programów kształcenia do ryku pracy; - brak mobilności pracowników; - utrzymywanie bierności osób pozostających bez pracy poprzez rozbudowany system zasiłków; - obciążenia finansowe pracodawców uniemożliwiające tworzenie nowych miejsc pracy;

Powiatowy system wsparcia osób niepełnosprawnych

mocne strony	słabe strony
• działalność NGO; • zorganizowana sieć szkół dla dzieci niepełnosprawnych; • funkcjonowanie DPS, ŚDS, WTZ; • realizacja projektów na rzecz osób niepełnosprawnych; • dostępność programów PFRON;	• brak koordynacji w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych; • brak przedszkola dla dzieci niepełnosprawnych; • brak dostosowania szkół dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej; • bariery architektoniczne w instytucjach użyteczności publicznej; • niedostateczna infrastruktura (np. chodniki, sygnalizacja dźwiękowa); • niewystarczająca liczba inicjatyw na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem; • niedostateczna liczba miejsc w ośrodkach wsparcia; • niewystarczająca ilość usług specjalistycznych; • brak lekarzy przygotowanych do opieki nad osobami niepełnosprawnymi (np. stomatolog); • niewystarczające wsparcie osób niepełnosprawnych w codziennych czynnościach (asystent osoby niepełnosprawnej); • brak mieszkania chronionego, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • brak ZAZ, spółdzielni socjalnych; • konieczność inwestowania w infrastrukturę DPS, WTZ; • brak centrum wolontariatu; • brak ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin; • nierównomierny i

		niewystarczający dostęp do usług pomocowych, w tym ŚDS, WTZ; • niewystarczające środki finansowe na zadania realizowane przez NGO na rzecz osób niepełnosprawnych; • słaba koordynacja działalności NGO i niewystarczające wsparcie merytoryczne; • niepełna realizacja założeń Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (promocja Programu);
	szanse	zagrożenia
	• wyższa świadomość dotycząca potrzeb osób niepełnosprawnych; • większa tolerancja i otwartość społeczeństwa na potrzeby osób niepełnosprawnych; • ulgi dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne; • szerokie działania edukacyjne, kampanie społeczne na rzecz osób niepełnosprawnych; • zwiększenie środków finansowych na aktywizację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych; • regulacje prawne uwzględniające osoby niepełnosprawne;	• wysoka skala zjawiska izolacji i wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnością; • niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych oraz ich wczesne wykluczenie z rynku pracy;
Wsparcie osób starszych	mocne strony	słabe strony
	• funkcjonowanie w Powiecie pięciu domów pomocy społecznej, w tym dla osób starszych; • usługi opiekuńcze (OPS); • Uniwersytet III Wieku; • duża liczba organizacji	• brak dziennych domów opieki dla osób starszych; • brak pełnej diagnozy potrzeb osób wymagających pomocy; • brak opieki w weekendy i święta; • bariery architektoniczne; • ograniczone środki finansowe na

	pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych z własną bazą lokalową; • oddział geriatryczny w Szpitalu Powiatowym; • cykliczne spotkania integracyjne w gminach i sołectwach (np. koła gospodyń wiejskich);	pomoc osobom potrzebującym – starszym; • utrudniony dostęp do usług medycznych – kolejki; • mała liczba lekarzy geriatrów; • słabo rozwinięty wolontariat; • brak przychodni specjalistycznej dla osób w podeszłym wieku; • niewystarczająca opieka lekarska domowa;
	szanse	zagrożenia
	• wzrost świadomości osób starszych na temat ich miejsca i roli w społeczeństwie; • aktywnie działające organizacje na rzecz osób starszych; • rozszerzenie opieki geriatrycznej i paliatywnej; • wsparcie socjalne osób starszych; • programy zdrowotne dla seniorów pozwalające na utrzymanie sprawności intelektualnej i fizycznej; • finansowanie programów na rzecz seniorów;	• wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych w społeczeństwie; • rozbieżności rodzin wielopokoleniowych; • migracje i emigracje osób młodych; • brak odpowiedzi systemowej na potrzeby osób starszych; • duży poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym; • niewystarczające rozwiązania prawne dotyczące seniorów; • niski poziom życia ekonomicznego seniorów; • stereotypy dotyczące roli seniorów w rodzinach;
System wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Powiecie	mocne strony	słabe strony
	• umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu; • współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodzin (OPS), sądami; • mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków; • praca asystentów rodzin z rodziną	• brak odpowiednich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; • brak specjalistycznych rodzin zastępczych; • brak specjalistów dziecięcych: lekarzy pediatrów, psychiatrów, neurologów, terapeutów rodzinnych bezpłatnie udzielających pomocy;

	biologiczną; • zapewnianie szkoleń, organizowanie grup wsparcia, integracja rodzin zastępczych; • pozyskiwanie środków unijnych na realizację projektów skierowanych do wychowanków pieczy zastępczej; • podnoszenie kwalifikacji przez kadrę organizatora;	• wypalenie zawodowe osób pełniących funkcję rodziny zastępczej; • brak dostatecznej ilości mieszkań socjalnych w gminach dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; • brak motywacji u rodziców biologicznych do przejęcia obowiązków rodzicielskich; • powrót dzieci opuszczających pieczę w to samo środowisko;
	szanse	zagrożenia
	• zmiana świadomości społecznej poprzez m.in. kampanie społeczne promujące rodziny zastępcze; • rozwój asystentury rodziny; • zwiększenie środków finansowych;	• niechęć osób do zakładania rodzin zastępczych; • niedostateczna ilość środków finansowych; • niestabilny system prawny, rozbudowana biurokracja, rozbudowane procedury w zakresie pomocy rodzinie i dziecku; • zmiany kadrowe; • wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; • emigracja zarobkowa;
Powiatowy system przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej	mocne strony	słabe strony
	• funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych w każdej gminie; • wyspecjalizowany całodobowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej; • międzydyscyplinarna współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy; • prężnie działające organizacje pozarządowe w obszarach przeciwdziałania uzależnieniom;	• niska świadomość społeczna; • brak prawidłowych wzorców reagowania na pojawiającą się w środowisku przemoc domową; • deficyty w obszarze odpowiedniej diagnozy uzależnień behawioralnych, brak odpowiednich narzędzi; • funkcjonujące w świadomości społeczeństwa mity na temat zjawiska przemocy i uzależnień; • brak wiedzy i/lub niski poziom

	• realizacja programów profilaktycznych w szkołach; • programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy;	wiedzy w zakresie uzależnień behawioralnych; • brak instytucji na terenie powiatu zajmujących się terapią uzależnień behawioralnych; • brak chętnych do uczestniczenia w programie korekcyjno – edukacyjnym;
	szanse	Zagrożenia
	• wzrost świadomości w obszarze uzależnień i przemocy domowej; • skuteczne przepisy prawne dotyczące podejmowania terapii i leczenia; • profesjonalne ośrodki leczenia i terapii uzależnień; • rozbudowanie współpracy z sektorem pozarządowym; • skuteczne programy leczenia uzależnień; • skuteczne programy pracy ze sprawcą przemocy;	• przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej; • brak pozytywnych wzorców w rodzinie; • bezrobocie; • łatwa dostępność używek; • rozpad więzi rodzinnych; • migracje; • brak skutecznych rozwiązań prawnych chroniących ofiary; • brak kultury picia;

V. CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSÓB ICH REALIZACJI

5.1 Misja i wizja rozwoju społecznego Powiatu Wadowickiego

Misja:

Włączenie w nurt życia społeczno – zawodowego wszystkich mieszkańców Powiatu.

Wizja rozwoju społecznego Powiatu Wadowickiego:

Powiat Wadowicki:

jest powiatem o bogatym środowisku naturalnym i tradycjach historycznych wykorzystywanych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, umożliwia wysoki poziom życia mieszkańcom poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, rozwiniętą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, bazę kulturalno-oświatowo - sportową, służbę zdrowia, wspiera rozwój organizacji pozarządowych oraz zapewnia swoim mieszkańcom profesjonalną opiekę socjalną.

Kluczowym zadaniem władz Powiatu Wadowickiego jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom poprzez stworzenie im możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. W działaniach zmierzających do rozwoju społecznego powiatu na szczególną uwagę zasługują osoby, które samodzielnie nie są w stanie włączyć się nurt życia społeczno – zawodowego. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju i przełoży się na ograniczenie obszarów wykluczenia społecznego i zawodowego w powiecie.

5.2 Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 8 lat oddziaływać na sytuację w Powiecie Wadowickim, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzania w życie programu „Europa 2020”, który wiele uwagi poświęca poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Powiat Wadowicki podobnie, jak inne samorządy w Polsce, staje przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Powiecie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa Powiatu, migracji - zwłaszcza ludzi młodych, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych.

Mając na względzie oddziaływanie i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Powiecie Wadowickim musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Powiatu będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Powiecie Wadowickim oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji społecznej, sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez skuteczną politykę rynku pracy w Powiecie Wadowickim**

prognozuje się:

- narastające potrzeby niesienia pomocy specjalistycznej osobom długotrwale pozostającym bez pracy, szczególnie dotyczy to osób z grup wykluczenia wymienionych w art. 1 ust.2 ust. z dnia 13.06.2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- problemy ze skuteczną aktywizacją zawodową grup tzw. NEET;

- **Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin, rozwój systemu pieczy zastępczej oraz wsparcie osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej.**

prognozuje się:

- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa powodujące powstawanie grup szczególnie zagrożonych ubóstwem, a co za tym idzie konieczność podjęcia zintegrowanych działań nakierowanych na ograniczanie ubóstwa;
- zwiększoną dietność rodzin spowodowaną programem Rodzina 500+;
- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego oraz specjalistycznego;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych rodzinom przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe;
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający poziom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;

- **Rozwój systemu wspierania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych.**

prognozuje się:

- utrzymującą się niższą - w stosunku do osób sprawnych - jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;
- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest barierą w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych, osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb niesienia specjalistycznej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzinom;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;

- **Partnerstwo służb społecznych**

prognozuje się:

- wzrost zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego;
- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- dynamiczny rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym podmiotów reintegracji zawodowej i społecznej, przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiągnięcie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Powiatu Wadowickiego, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotyczących społeczność lokalną. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, a także dostępność miejsc w DPS,

- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w Powiecie,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Powiatu, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

5.3 Cele, wskaźniki i harmonogram realizacji działań.

Przy formułowaniu celów strategicznych, operacyjnych i zadań wzięto pod uwagę zasady rozwoju społecznego:

- **Wyrównywanie szans i podnoszenie jakości życia:**

projektowane działania powinny respektować zasadę pomocniczości zgodnie, z którą w pierwszej kolejności potrzeby winny być zaspakajanie poprzez rodzinę, społeczność lokalną, a dopiero w dalszej kolejności przez państwo. W projektowanych działaniach dąży się do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

- **Działania profilaktyczne:**

zorganizowane przedsięwzięcia winny dążyć do ograniczania problemów społecznych poprzez wczesną interwencję oraz działania zapobiegawcze.

- **Wsparcie dla istniejących inicjatyw prospołecznych:**

poprzez tę zasadę dąży się do dokonania wzmocnienia potencjału lokalnych instytucji działających w sferze społecznej.

- **Tworzenie nowych inicjatyw prospołecznych wspierających integrację społeczną:**

rozwiązywanie problemów pojawiających się w społeczności lokalnej w oparciu o zaangażowanie mieszkańców. Pozwala to nie tylko na zaspokojenie potrzeb społecznych oraz rozwiązanie problemów, ale także na zacieśnienie więzi między mieszkańcami.

- **Tworzenie działań o szerokim zasięgu:**

problemy społeczne mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązanie wymaga systemowych rozstrzygnięć, zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Oddziaływanie na poszczególne problemy społeczne winno oddziaływać na inne sfery.

- **Tworzenie działań o długotrwałych efektach:**

projektowane działania winny mieć charakter długodystansowy, nie powinny koncentrować się jedynie na rozwiązaniu doraźnym.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę kluczowych problemów społecznych występujących w Powiecie Wadowickim wyznaczono następujące cele strategiczne:

- I. Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez skuteczną politykę rynku pracy w Powiecie Wadowickim.
- II. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
- III. Rozwój systemu wspierania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych.
- IV. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin, rozwój systemu pieczy zastępczej oraz wsparcie osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej.
- V. Partnerstwo służb społecznych.

Powyższe cele wskazują główne pola działań w zakresie polityki społecznej, na których powinna się koncentrować aktywność Powiatu Wadowickiego.

W ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Wykonawcy	Przykładowe wskaźniki	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez skuteczną politykę rynku pracy w Powiecie Wadowickim	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Zminimalizowanie długoterminowego bezrobocia i podejmowanie działań ułatwiających wejście lub powrót na rynek pracy.	PUP, NGO	- liczba zaktywizowanych osób - rodzaje form wsparcia								
	Intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w powiecie	Wspieranie samozatrudnienia.	PUP, NGO	- liczba założonych działalności gospodarczych								
		Wsparcie podmiotów gospodarczych w tworzeniu nowych miejsc pracy.	PUP, NGO	- liczba osób zaktywizowanych - rodzaje form wsparcia								
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.	PCPR, NGO, POWIAT	- stopień realizacji zadań								
		Realizacja programów skierowanych do osób	POWIAT, PCPR, NGO, PUP	-ilość i rodzaj realizowanych								

		niepełnosprawnych lub instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi ze środków PFRON.		programów -ilość osób/instytucji biorących udział w programie								
		Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do korzystania z opieki zdrowotnej, rehabilitacji, usług specjalistycznych.	POWIAT, GMINY, NGO	- liczba wdrożonych programów - liczba osób objętych wsparciem								
		Rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych. (WTZ, ŚDS, CIS, KIS, mieszkania chronione i treningowe).	POWIAT, GMINY, NGO, PCPR	- liczba osób objętych pomocą w ramach WTZ, ŚDS - liczba nowoutworzonych mieszkań								
		Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, tworzenie i wspieranie wolontariatu.	POWIAT, GMINY, NGO, SZKOŁY, PCPR	- liczba podjętych działań - liczba wspartych organizacji								
	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997	PCPR, NGO, PUP	- stopień realizacji zadań								

		r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.																	
		Zapewnienie udziału osób niepełnosprawnych w programach wspierających ich zatrudnienie.	PCPR, PUP, NGO, OPS	- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach - liczba zrealizowanych programów - liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie															
		Podjęmowanie działań z zakresu utworzenia i wspierania działalności zakładu aktywności zawodowej i spółdzielni socjalnych.	POWIAT, GMINY, NGO, OPS, PUP	- liczba utworzonych spółdzielni socjalnych, - liczba utworzonych ZAZ-ów - liczba wspartych podmiotów ekonomii społecznej															
	Ochrona i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych	Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób niepełnosprawnych.	POWIAT, GMINY, NGO, OPS, SZKOŁY	- liczba przeprowadzonych akcji i kampanii społeczno-informacyjnych															
		Rozpowszechnianie informacji o prawach i	POWIAT, GMINY, NGO, SZKOŁY,	- liczba kampanii informacyjnych															

		uprawnieniach osób niepełnosprawnych.	OPS										
		Rozwój usług opiekuńczych.	OPS, NGO, WOLONTARIUSZE	- liczba osób świadczących usługi opiekuńcze - liczba osób korzystających z usług opiekuńczych									
		Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.	POWIAT, GMINY, NGO, OPS	- liczba i forma podjętych działań - liczba organizacji wspartych finansowo i niefinansowo przez JST									
	Promowanie pozytywnych zachowań wobec starości	Wspieranie rozwoju integracji społecznej osób starszych – współpraca pokoleń, rozwój więzi międzypokoleniowej.	SZKOŁY, POWIAT, JST, NGO, OPS, PCPR, WOLONTARIAT	- liczba spotkań, imprez o charakterze integracyjnym - rodzaj udzielonego wsparcia- liczba kampanii informacyjnych									
		Tworzenie wolontariatu działającego na rzecz osób starszych.	SZKOŁY, NGO, OPS, POWIAT, GMINY	- liczba wolontariuszy - liczba osób objętych działaniami wolontariuszy									
Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin, rozwój systemu	Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom	Podejmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych sprzyjających wzmacnianiu więzi rodzinnych oraz nauce radzenia sobie w	SZKOŁY, OPS, NGO, OIK	- liczba podjętych działań edukacyjnych - liczba osób uczestniczących w działaniach									

pieczy zastępczej oraz wsparcie osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej	przezwycięzać trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie	sytuacjach kryzysowych.											
		Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze interwencji kryzysowej.	OPS, NGO, OIK	- liczba szkoleń, kursów - liczba osób doszkalających się									
		Funkcjonowanie systemu świadczenia interwencji kryzysowej i wsparcia.	PCPR, NGO, OIK	- liczba podjętych działań -liczba osób korzystających ze wsparcia									
		Pomoc w przezwyciężeniu zjawiska bezdomności poprzez realizację programów wychodzenia z bezdomności, wspieranie działalności schronisk, mieszkań socjalnych.	OPS, NGO, PUNKTY KONSULTACYJNE, GMINY, CIS, KIS	- liczba utworzonych mieszkań socjalnych - liczba programów wychodzenia z bezdomności - liczba osób objętych ww. programami									
	Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy	Rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości na zjawisko przemocy w rodzinie.	NGO, OPS, P P-P, KPP, SZKOŁY, SĄD, KURATORZY, OIK	- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych, akcji informacyjnych									
		Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób i	OPS, NGO, KPP, ZOZ, KURATORZY, OIK	- liczba osób korzystających ze specjalistycznej pomocy									

		rodzin, w których występuje problem przemocy.											
		Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	OPS, KURATORZY, KPP, NGO, OIK	- liczba przeprowadzonych szkoleń, kursów - liczba osób objętych wsparciem									
	Podejmowanie działań w celu zmniejszenia zjawiska uzależnień	Realizacja programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.	OPS, POLICJA, SZKOŁY, GKRPA	- liczba realizowanych programów									
		Tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, zapewnienie dostępu do usług specjalistycznych.	OPS, NGO, GKRPA	- liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych									
		Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.	NGO, OPS, GKRPA	- liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba osób objętych szkoleniem									
	Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu	Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy, w tym z obszaru leczenia	OPS, ZOZ, NGO	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia - liczba osób objętych wsparciem									

	się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	uzależnień, mediacji.																	
		Zapewnienie wsparcia materialnego oraz mieszkań socjalnych, miejsc w schroniskach dla bezdomnych.	OPS, NGO	- liczba osób objętych wsparciem															
	Wspieranie rozwoju pieczy zastępczej	Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej.	PCPR, OPS, NGO, POWIAT, GMINA	- liczba akcji promocyjnych - liczba przeszkolonych kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej															
		Zapewnienie dziecku pieczy zastępczej w formie rodzinnej i instytucjonalnej.	PCPR, OPS, PLACÓWKA OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA, POWIAT	- liczba rodzin zastępczych - liczba podmiotów instytucjonalnych świadczących ww. usługi - liczba dzieci objętych usługami															
		Wspieranie rodzin biologicznych i rodzin zastępczych.	PCPR, OPS, NGO	- liczba osób objętych wsparciem - liczba rodzin objętych wsparciem															
		Współpraca z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.	PCPR, OPS, SZKOŁY, PP-P, SĄD, SŁUŻBA ZDROWIA, POLICJA,	- liczba i rodzaj podjętych wspólnych działań															

			OŚRODEK ADOPCYJNY										
		Finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	POWIAT, GMINY, PCPR, OPS	- kwota przeznaczona na wsparcie									
		Pozyskiwanie pomocy wolontariuszy do realizacji zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.	POWIAT, GMINY, PCPR, OPS, SZKOŁY, NGO	- liczba wolontariuszy									
	Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej i innych instytucji	Realizacja programów usamodzielnienia.	PCPR, PLACÓWKA OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA, NGO, INNE PLACÓWKI	- liczba utworzonych programów - liczba wychowanków, którym udzielono wsparcia									
		Tworzenie mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych o charakterze treningowym dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.	POWIAT, PCPR, NGO	- liczba utworzonych mieszkań - liczba osób, którym udzielono wsparcia									
Partnerstwo służb społecznych	Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników, w	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej.	PCPR, NGO, OPS, KPP, PLACÓWKI, POWIAT, GMINY	- liczba zorganizowanych szkoleń - liczba uczestników									

	celu zapewnienia jak najlepszego standardu świadczonych usług.			szkoleń								
		Wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz programów służących podniesieniu jakości świadczonych usług poprzez instytucje pomocy i integracji społecznej.	POWIAT, GMINY, OPS, PCPR	- liczba wdrożonych rozwiązań, programów								
	Wsparcie rozwoju organizacji społecznych i grup nieformalnych działających w obszarze pożytku publicznego.	Pomoc w rozwoju i tworzeniu organizacji pozarządowych.	POWIAT, GMINY, NGO	- liczba utworzonych NGO - liczba działających organizacji								
		Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych działań.	POWIAT, GMINY, NGO	- liczba rodzaj podjętych wspólnych działań - liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych								
		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej.	POWIAT, GMINY, NGO	- liczba utworzonych PES								
		Wspieranie aktywności społecznej, w tym grup obywatelskich.	POWIAT, GMINY, NGO	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia - liczba grup objętych wsparciem								

Realizacja strategii przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

5.4 Programy

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wadowickiego na lata 2017–2024 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy Powiatu Wadowickiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020,
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wadowickim,
- Program Ochrony Zdrowia Psychicznego.

VI. RAMY FINANSOWE

Działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wadowickiego na lata 2017 – 2024 będą miały następujące źródła finansowania:

- 1) środki własne pochodzące z budżetu Powiatu;
- 2) środki przekazane Powiatowi z budżetu państwa (dotacje);
- 3) środki funduszy krajowych (np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy);
- 4) środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (np. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny);
- 5) środki pochodzące z innych funduszy (np. norweskich, szwajcarskich)
- 6) dotacje dla organizacji pozarządowych;
- 7) inne źródła.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wadowickim przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych zaplanowanych w budżecie na rok 2017 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w Powiecie.

Model zawiera następujące moduły, w których szacowana jest wielkość:

- 851 Ochrona Zdrowia (85117 Zakłady opiekuńczo – lecznicze i pielęgnacyjno – opiekuńcze),
- 852 Pomoc społeczna (85218 Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie),
- 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, 85395 Pozostała działalność – Projekt RPO),
- 855 Rodzina (85508 Rodziny zastępcze, 85510 Działalność placówek opiekuńczo – wychowawczych),
- Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej - finansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).

W prognozie na lata 2018-2023 zastosowano średnią wzrostu 2,5 % w skali roku wyliczoną na podstawie wydatków na politykę społeczną w roku 2017 (bez uwzględnienia kosztów wynagrodzenia pracowników PCPR).

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
1.	2017	6.964.520,00
2.	2018	7.138.633,00
3.	2019	7.317.099,00
4.	2020	7.500.026,00
5.	2021	7.687.527,00
6.	2022	7.879.715,00
7.	2023	8.076.708,00
8.	2024	8.278.626,00

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wadowickim przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych na podstawie oceny wydatków za rok 2017 przy uwzględnieniu ryzyka finansowych- zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

W prognozie na lata 2017-2024 przyjęto wskaźnik 2.5% wzrostu w skali roku wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych przewidywany na podstawie danych własnych Powiatu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1.	2017	57.180.372,00	65.000,00	85.000,00
2.	2018	58.609.881,00	66.625,00	87.125,00
3.	2019	60.075.128,00	68.291,00	89.303,00
4.	2020	61.577.007,00	69.998,00	91.536,00
5.	2021	63.116.432,00	71.748,00	93.824,00
6.	2022	64.694.342,00	73.542,00	96.170,00
7.	2023	66.311.701,00	75.380,00	98.574,00
8.	2024	67.969.494,00	77.265,00	101.038,00

VII. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

7.1 System monitorowania Strategii

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych.

Poziom osiągania każdego celu operacyjnego będzie mierzony raz na cztery lata, a monitoring poszczególnych zadań i projektów realizacyjnych na koniec każdego roku kalendarzowego.

Koordinację realizacji strategii oraz monitoring wdrażania poszczególnych celów operacyjnych prowadzić będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Wskaźniki ewaluacyjne

Jednym z podstawowych instrumentów umożliwiających przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji i uzyskanie wiarygodnych wyników będą wskaźniki pomiaru osiągnięć celów wytyczonych przez strategię. Każde zadanie zostanie podsumowane raportem pisemnym, przekazywanym do koordynatora strategii.

7.2 Ewaluacja Strategii

Celem ewaluacji PSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości. Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać.

W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w relacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania (trafność, efektywność, skuteczność, oddziaływanie, trwałość).

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii obejmie: planowanie, projektowanie, realizację, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji. Raport ewaluacyjny będzie końcowym, najważniejszym produktem badania ewaluacyjnego. Zastosowana zostanie następująca struktura raportu ewaluacyjnego:

- podsumowanie,
- tekst główny raportu,
- wnioski i zalecenia,
- aneksy,
- zakres zadań zespołu,
- zastosowana metodologia,
- skład osobowy zespołu przeprowadzającego ewaluację,
- lista konsultowanych osób i organizacji,
- harmonogram badania,
- wykaz dokumentacji wykorzystanej przy ocenie,
- inne dokumenty techniczne (np. formularze ankiet, wykorzystane dane statystyczne).

Ewaluacja będzie przeprowadzana raz na 4 lata, tj. za lata 2017-2020 oraz za lata 2021-2024. Pierwsza ewaluacja będzie przeprowadzona na początku 2021 roku, za lata 2017 -2020.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Wadowickiego z podziałem na płeć w latach 2013-2015. Źródło: dane GUS.	12
Wykres 2. Struktura wiekowa ludności Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2015. Źródło dane GUS.	13
Wykres 3. Ruch naturalny na obszarze Powiatu Wadowickiego w latach 2013 – 2015. Źródło dane GUS.	13
Wykres 4. Migracje na obszarze Powiatu Wadowickiego w latach 2013 – 2015. Źródło dane GUS.	14
Wykres 5. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w Powiecie Wadowickim w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	33
Wykres 6. Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	34
Wykres 7. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2016 roku w poszczególnych gminach.	35
Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	39
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	39
Wykres 10. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg wieku, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.	42
Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg wykształcenia, stan na dzień 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.	42
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach wg czasu pozostawania bez pracy, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.	43
Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani w PUP w Wadowicach wg posiadanego stażu pracy, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.	43
Wykres 14. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Wadowicach, stan w dniu 31.XII dla lat 2013-2016. Źródło: GUS.	44
Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	44

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.....	46
Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, w poszczególnych gminach w latach 2013-2016 Źródło: Dane OPS	46
Wykres 18. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	49
Wykres 19. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	50
Wykres 20. Struktura mieszkańców Powiatu Wadowickiego wyrażona w podziale na grupy wiekowe. Źródło: Dane GUS.	55
Wykres 21. Struktura mieszkańców województwa małopolskiego wyrażona w podziale na grupy wiekowe. Źródło: Dane GUS.	56
Wykres 22. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny niepełne i rodziny wielodzietne w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.....	60
Wykres 23. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.....	61
Wykres 24. Liczba ofiar przemocy domowej na terenie Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło: Dane KPP w Wadowicach.	65
Wykres 25. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia ze względu na problem przemocy w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	66
Wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na problem przemocy w poszczególnych gminach w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.	67
Wykres 27. Liczba osób uzależnionych w poszczególnych gminach. Źródło: Dane OPS.....	68
Wykres 28. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2013-2016. Źródło: dane OPS.....	69

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Liczba ludności na terenie Powiatu Wadowickiego, z podziałem na gminy w roku 2015. Źródło dane GUS.</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 2. Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Wadowicki w latach 2013-2016. Źródło: Dane Wydziału Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 3. Edukacja niepełnosprawnych uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat w latach 2013-2016. Źródło: Dane Wydziału Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju w latach 2012/2013-2015/2016. Źródło dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Andrychowie.</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych w latach 2013-2016. Źródło dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wadowicach.</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 6. Liczba stwierdzonych przestępstw według typów w latach 2013-2016. Źródło: KPP w Wadowicach.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 8. Liczba i rodzaj interwencji Państwowej Straży Pożarnej na terenie Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło KPPSP w Wadowicach.</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 9. Dom Pomocy Społecznej w Wadowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 10. Dom Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 11. Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Izdebniku (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 12. Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska w Wadowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 13.Dom Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów w Zebrzydowicach (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.....</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2016. Źródło: dane OPS.....</i>	<i>36</i>

<i>Tabela 15. Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem w gminie Andrychów. Źródło: Dane GOPS Andrychów.</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 16. Stopa bezrobocia w latach 2013 – 2016 w Polsce, województwie małopolskim i w Powiecie Wadowickim (stan na 31.XII), Źródło: GUS.</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w przekroju gmin w latach 2013 – 2016 stan na 31.XII. Źródło: dane PUP Wadowice.</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 18. Liczba wydanych orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Wadowickiego w latach 2013-2016. Źródło: Dane PZO.</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 19. Cel składania wniosków przez osoby niepełnosprawne w latach 2013-2016. Źródło: Dane PZO.</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 20. Najczęstsze przyczyny wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2013-2016. Dane PZO.</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 21. Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>51</i>
<i>Przedmiotem pomocy dla osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat, było dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze służące rehabilitacji zawodowej w środowisku osoby niepełnosprawnej, aktywizacji społecznej i zawodowej, oraz umożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym.</i>	
<i>Tabela 22. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 23. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 24. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. Źródło: Dane PCPR.</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 25. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, rozpoczęcie działalności osób niepełnosprawnych, w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 26. Liczba uczestników WTZ. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 27. Liczba zleconych zadań fundacjom i organizacjom pozarządowym z zakresu rehabilitacji społecznej. Źródło: dane PCPR.</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 28. Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach wraz z Filią w Andrychowie (dane na dzień 31grudnia danego roku). Źródło: PCPR.</i>	<i>54</i>
<i>Tabela 29. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Powiecie Wadowickim. Źródło: Dane GUS.</i>	<i>56</i>
<i>Tabela 30. Liczba ludności w wieku 70 lat i więcej w Powiecie Wadowickim. Źródło: Dane GUS.</i>	<i>56</i>

<i>Tabela 31. Liczba osób przebywających w DPS z terenu poszczególnych gmin w latach 2013-2016. Źródło: Dane OPS.....</i>	<i>57</i>
<i>Tabela 32. Liczba spraw dotyczących ograniczenia, zawieszenia i pozbawienia opieki rodzicielskiej w latach 2013-2016. Źródło: PCPR w Wadowicach.</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 33. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR w Wadowicach.....</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 34. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w latach 2013-2016. Źródło: dane PCPR w Wadowicach.</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 35. Dane dot. Liczby wychowanków Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 36. Liczba adopcji w latach 2013-2016. Źródło: PCPR w Wadowicach.....</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 37. Interwencje domowe, liczba ofiar i sprawców przemocy domowej w Powiecie Wadowickim w latach 2013 – 2016. Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Wadowicach. .</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 38. Liczba wykroczeń popełnianych pod wpływem alkoholu w latach 2013-2016. Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Wadowicach.</i>	<i>69</i>
<i>Tabela 39. Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia OIK w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.</i>	<i>69</i>
<i>Tabela 40. Powody interwencji w latach 2013-2016. Źródło: FENIKS Radocza.</i>	<i>70</i>